

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1933 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om boutredning och arvskifte m. m., dels ock i ämnet väckt motion.

Genom en den 27 januari 1933 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 7, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan omförmälda förslag till

- 1) lag om boutredning och arvskifte;
- 2) lag angående införande av lagen om boutredning och arvskifte;
- 3) lag angående ändring i 12 och 13 kap. giftermålsbalken;
- 4) lag angående ändring i 2 och 9 kap. lagen om arv;
- 5) lag angående ändring i lagen den 8 juni 1928 (nr 281) om allmänna arvsfonden;
- 6) lag angående ändring i 2 och 3 kap. lagen om testamente;
- 7) lag angående ändring i 7 kap. lagen om förmynderskap;
- 8) lag angående ändring i 17 kap. handelsbalken;
- 9) lag angående ändring i vissa delar av utsökningslagen;
- 10) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § rättegångsbalken;
- 11) lag angående ändring i vissa delar av konkurslagen;
- 12) lag angående ändrad lydelse av 7 § 1. lagen om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas;
- 13) lag angående ändring i förordningen den 4 mars 1862 (nr 10) om tioårig preskription och om årsstämming;
- 14) lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom; samt
- 15) lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehäft en inom första kammaren i anledning av propositionen väckt motion nr 237 av herr *Ekman*.

Beträffande det närmare innehållet av ifrågavarande lagförslag får utskottet hänvisa till propositionen, i vilken jämväl givits en framställning av de ledande grundsatzerna och en sammanfattande redogörelse för de viktigaste bestämmelserna (s. 71—87).

De föreslagna reglerna om utredning av dödsbo innefatta det sista ledet av den revision, som sedan år 1918 pågått på ärvdabalkens område. Då de bestämmelser, som för närvarande gälla i detta ämne, väsentligen ingå i 1734 års lag

Huvudprinciperna rörande boutredningen. Förslaget.

och tydligen icke motsvara nutida fordringar, har behovet av en reformerad lagstiftning länge varit kännbart. Lagstiftaren har härigenom ställts inför en flerfaldig uppgift. Det har till en början varit nödvändigt att avhjälpa den ofullständighet, som vidlåder den gällande rättens delvis synnerligen ålderdomliga stadganden. Men det har vidare varit påkallat att i skilda hänseenden bota de sakliga brister, med vilka nuvarande ordning för boutredningens handhavande måste anses behäftad. Den lösning, vilken nu framstår såsom resultat av revisionsarbetet, innebär tillmötesgående av reformkraven utan uppgivande av den nationella egenart, som hittills präglat rättsreglerna rörande boutredning och arvskifte. Någon genomgripande omläggning av dödsboförvaltningen efter mönster av det officiella förfarande, som tillämpas på sina håll i utlandet, har sålunda icke föreslagits. Det skall alltjämt ankomma på huvudintressenterna i dödsboet att, där ej särskild dödsboförvaltning är anordnad, för verkställande av boutredningen gemensamt förvalta den dödes egendom och därvid företräda boet mot tredje man, och såsom förvaltningsberättigade dödsbodelägare räknas icke blott den dödes arvingar och, om han var gift, efterlevande maken, utan även sådan testamentstagare, som erhållit kvarlåtenskapen i dess helhet, kvotdel därav eller det obestämda överskottet (universell testamentstagare). I ändamål att undgå de olägenheter, vilka under vissa förhållanden äro förenade med dödsbodelägarnas gemensamma förvaltning, tillhandahåller förslaget en särskild förvaltningsform, som är avsedd att vid behov träda i stället för delägarnas samförvaltning. Då dödsbodelägare det begär, skall nämligen rätten förordna, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, samt utse någon att i sådan egenskap handhava förvaltningen. Dyligt beslut kan också påkallas av den, som genom testamente utsetts att i avseende å förvaltningen träda i arvingars och universella testamentstagares ställe (testamentsexekutor). Vidare skall förordnande av boutredningsman kunna meddelas på begäran av den, som erhållit legat eller äger föra talan om fullgörande av ändamålsbestämmelse, där det prövas nödigt för legatets eller ändamålsbestämmelsens verkställande, eller på begäran av borge-när eller den, som står i ansvar för betalning av gäld efter den döde, där det måste antagas, att dödsboet är på obestånd eller att sökandens rätt eljest äventyras. Slutligen skall sådan särskild dödsboförvaltning anordnas, om enligt testamente egendomen skall vara undantagen delägarnas förvaltning men testamentsexekutor ej utsetts eller den utsedde ej kan utföra uppdraget.

Till den lösning, som frågan om dödsboförvaltningen sålunda fått, ansluta sig åtskilliga andra mer eller mindre genomgripande ändringar i formerna för boutredningen och vad därmed sammanhänger. Särskilt kan den ordning, i vilken arvskiftet skall kunna genomföras i fall av oenighet mellan delägarna, sägas icke vara annat än en fortsatt tillämpning av de principer, som ligga till grund för reglerna om dödsboförvaltning genom boutredningsman, förordnad av rätten. Skiftet skall nämligen i sådant fall ankomma på en skiftesman i enlighet med de närmare föreskrifter, som härom givits i förslaget. Har boutredningen verkställts av boutredningsman eller testamentsexekutor, skall denne i egenskap av skiftesman medverka vid arvskiftet, såframt han icke själv är

delägare i boet. Eljest skall rätten på begäran av dödsbodelägare utse särskild skiftesman.

I motionen har hemställts, att propositionen måtte av riksdagen avslås samt att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av nytt förslag med beaktande av vad i motionen anförts. *Motionen.*

Motionären gör gällande, att på familjerättens område mer och mer visar sig en strävan — känd även från andra områden — att ställa det privata livet och dess förhållanden under det allmännas kontroll, att gripa in reglerande och tvingande samt att låta det allmänna uppträda såsom förmyndare och övervakare. En stark misstro mot den enskilde genomginge enligt motionären hela denna lagstiftning. Av misstro mot den enskilde tvingade man honom in i ett nät av förvaltningsföreskrifter, överförmyndare, övervakare o. s. v. Det ekonomiska resultatet bleve som förut, mången gång sämre, men den fria, självständiga andan och verksamhetslusten undertrycktes. Och denna tendens framträdde även i det framlagda förslaget till lag om boutredning och arvskifte.

Sina anmärkningar mot de principer, efter vilka förslaget uppbyggts, har motionären därefter närmare utvecklat, och utskottet tillåter sig härutinnan i huvudsak hänvisa till motionen. I detta sammanhang vill utskottet emellertid erinra om vissa uttalanden rörande den viktiga frågan om dödsboförvaltningens handhavande.

Enligt motionären borde arvingarna ensamma bibehållas vid rätten och skyldigheten att förvalta dödsboet, åtminstone intill dess att det föreläge laga-kraftätagande testamente, som helt utestängde dem från delägarskap i boet. Vidare syntes det motionären, som om bestämmelserna rörande boutredningsmannen ledde tillbaka till borgenärerna och åsyftade deras bästa snarare än dödsboets. Därtill komme, att det nya institutet pålagts uppgiften att lösa vissa andra svårigheter i fråga om boutredningsarbetet, som med institutets egentliga ändamål icke hade något närmare eller nödvändigt sammanhang. Den ena vore att bringa reda och, överhuvud taget, fortgång i boutredningsarbetet, när det på grund av bristande enighet bland dödsbodelägarna gått i baklås. Den andra åter betecknades av de fall, då testamentsexekutor i brist på laga kraft å testamente icke kunde träda i funktion och då testamente, som uteslöte delägarers förvaltning, förefunnes, men testamentsexekutor ej förordnats eller ej kunde utföra uppdraget. Denna sammanföring under ett och samma institut av till synes enahanda, men till sina grunder olika uppgifter förefölle icke hava varit till fördel. Det vore mer än troligt, att rätten icke blott för enskilda dödsbodelägare utan även för enskilda legatarier, fordringsägare m. fl. att utverka boutredningsmannaförordnande komme att, om förslaget ginge igenom, flitigt och på tidigt stadium i förvaltningen anlitas. Det oerhörda intrång i familjelivet, som därmed tillskapats, torde i längden komma att kännas såsom ett odrägligt och olidligt förmynderskap från det allmännas sida och vore ensamt för sig tillräcklig grund för lagförslagets avvisande. Det mest anmärkningsvärda i fråga om det föreslagna boutrednings-

mannainstitutet vore emellertid förslaget bestämmelser om boutredningsman såsom ersättare för vederbörligen förordnad testamentsexekutor. Det innebure ett klart ingrepp i testamentsfriheten. Icke blott i och för sig, utan om möjligt ännu mera på grund av sina följder, måste förslaget härutinnan kraftigt tillbakavisas. Det sist sagda jävades icke av möjligheten — och företrädesrätten — för en testamentsexekutor att av rätten erhålla boutredningsmannaförordnande. Ett testamentsexekutorsförordnande kunde komma att förbises, och den möjlighet till rättelse, som i förslaget givits, mildrade föga en sådan olägenhet och skulle väl sällan komma till användning. Det kunde vidare ifrågasättas, huruvida domstolarna sutte inne med den nödiga personkännedom och insikt, som erfordrades för att kunna rätt fylla den svåra uppgiften att förordna boutredningsman med så vidsträckt befogenhet, som förslaget förutsatte, och motionären ville även i fråga om kontrollen å boutredningsmannaförvaltningen rikta uppmärksamheten på det förhållandet, att enligt förslaget en och samma myndighet skulle utse dels en förrättningsman, dels en kontrollant över denne.

Utskottet. Det är enligt utskottets mening riktigt att vid revision av lagstiftningen rörande boutredning och arvskitte utgå från gällande lag och behålla de rättsregler, som efter långvarig tillämpning visat sig ändamålsenliga. De brister, som i olika hänseenden vidlåda den nuvarande ordningen, kunna helt visst afhjälpas utan någon omläggning efter utländskt mönster.

Vad själva dödsboförvaltningen angår, är det sålunda på synnerligen goda grunder, som dödsbodelägarnas gemensamma förvaltning bibehållits såsom den normala formen för boutredningen. I vårt land har boutredningen sedan gammalt ansetts såsom en angelägenhet, vilken bör ankomma på huvudintressenterna i boet, därest ej annat påkallas av hänsyn till utomstående rättsägare. Att universella testamentstagare därvid räknas till de förvaltningsberättigade dödsbodelägarna måste anses utgöra en naturlig konsekvens av den rätt, som sådan testamentstagare fått sig tillerkänd genom arvlåtarens testamentariska förordnande. När den universella testamentstagaren i lagen jämföras med arvinge i förvaltningshänseende, kan denna åtgärd icke sägas innebära annat än det tydliga uttrycket för en uppfattning, som länge varit gängse och även lämnat vissa spår i senare tids lagstiftning.

I de fall, då dödsbodelägarnas gemensamma förvaltning icke längre motsvarar skäligen krav, skall förvaltningen enligt förslaget kunna övergå på en av rätten förordnad boutredningsman. Åt den lösning, som detta viktiga organisatoriska spörsmål sålunda erhållit, skänker utskottet sitt förord. Liksom lagrådet har utskottet beaktat, att en effektiv utredningsform härigenom kan åvägbringas i anslutning till hävdvunna förhållanden och rådande åskådningar i fråga om dödsbos behandling. Eftersom det är angeläget, att dödsboet icke belastas med större utredningskostnader än som äro oundgängligen nödvändiga, vill utskottet särskilt understryka, att införandet av varje annan form för dödsboförvaltningen säkerligen skulle medföra ökade utgifter utan motsvarande förbättring av förvaltningens kvalitet.

De betänkligheter, som motionären framfört mot huvudprinciperna för förslaget till lag om boutredning och arvskifte, kan utskottet följaktligen icke dela. Man kan uppenbarligen icke bortse från kravet på en särskild dödsboförvaltning att vid behov träda i stället för dödsbodelägarnas samförvaltning, och en lösning, som innefattar mindre ingrepp i de enskilda medborgarnas förhållanden än den föreslagna, lärer överhuvud icke kunna åstadkommas utan uppgivande av de säkerhetskrav, som med hänsyn till de olika rättsägarnas intressen måste ställas på dödsboförvaltningen. Boutredningsmannainstitutet kan så mycket mindre betecknas såsom ett intrång i familjelivet, som härigenom öppnats en utväg ur mången situation, då den tvungna gemenskapen allvarligt hotar att äventyra släktkänslans vidmakthållande.

Utskottet kan ej heller biträda de särskilda anmärkningar, som i motionen riktats mot boutredningsmannainstitutet och vad därmed sammanhänger. Att boutredningsmannaförordnande må utverkas icke blott vid bristande enighet mellan de samförvaltande dödsbodelägarna utan även i andra fall, då det föreligger behov av en ändrad form för boutredningen, finner utskottet svårligen kunna betecknas såsom en nackdel. Fastmera synes det böra räknas förslaget till förtjänst, att samma enkla och effektiva hjälpmedel står till förfogande i alla de fall, i vilka den normala boutredningsformen icke fyller måttet. Icke minst på ett område såsom det förevarande, där så gott som varje enskild medborgare får praktisk erfarenhet av lagens innehåll, ligger det vikt uppå, att reglerna icke te sig mera invecklade än som av sakliga skäl är oundgängligen betingat. Enligt utskottets förmenande kan den omständigheten, att ett testamentsexekutorsförordnande icke utgör hinder för egendomens avträdande till boutredningsmannaförvaltning, icke betraktas såsom något ingrepp i testamentsfriheten. Åt arvlåtaren kan icke inrymmas en rätt att under alla förhållanden bestämma om boutredningen, vilken icke blott angår successorerna i kvarlåtenskapen utan även dödsboets borgenärer. Vederbörligt beaktande har skänkts testamentet, i det att uppdraget såsom boutredningsman skall meddelas den utsedda testamentsexekutorn, om ej skäl däremot äro. Därest ett testamentsexekutorsförordnande skulle förbises, lämna de stadganden, som givits rörande boutredningsmans entledigande, direkt stöd för erforderlig rättelse, och det torde med avseende å lagens tillämpning kunna förväntas, att våra domstolar skola ägna nödig omsorg åt handläggningen av de ärenden, som sammanhånga med dödsboförvaltningen.

Den svåra frågan om kontroll å förvaltning genom boutredningsman synes även hava vunnit en tillfredsställande lösning, vilken icke i och för sig kan bliva mindre antaglig därigenom, att kontrollorgan tillkommer genom rättens förmedling. Utskottet vill även understryka, att kontroll kan bliva anordnad icke blott på begäran av dödsbodelägare utan även i övriga rättsägares intresse. En borgenär, som finner sig hava anledning att ställa förvaltningen under uppsikt, kan sålunda vända sig till vederbörande domstol, och efter prövning, huruvida åtgärd är påkallad, har rätten att ex officio fatta beslut i ärendet.

Bouppteckning.
Förslaget. I fråga om bouppteckning ansluter sig förslaget i huvudsak till den gällande rätten, och de bestämmelser, som innefatta ändringar eller tillägg, gå ut på att tillskapa ännu starkare garantier för att bouppteckningen lämnar tillförlitliga uppgifter om delägarna i dödsboet samt om boets tillgångar och skulder.

Utskottet. Enligt utskottets mening är det till betydande gagn, att den centrala ställning, som bouppteckningen intagit i dödsboutredningen, bibehålles och ytterligare förstärkes, och fördelarna av fullständighet i bouppteckningen synas icke hava blivit köpta till priset av några svårigheter vid lagens tillämpning. Ej minst torde den uppgiftsplikt, som i 3 kap. 5 § stadgats angående erhållna arvsförskott och gåvor, få goda verkningar i den riktningen, att laglottsberrättigad arvinge bättre än hittills kan påkalla efterföljd av reglerna om avräknings- och återbäringskyldighet.

På en särskild punkt har utskottet emellertid ansett sig böra vidtaga en mindre jämkning. För den händelse successionsföljden är sådan, att lott i kvarlåtenskapen skall åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, bör enligt förslaget kallelse till bouppteckningen utfärdas icke blott å första mottagaren i egenskap av dödsbodelägare utan även å den, som vid ifrågavarande tid står närmast till att slutligen taga arvet eller testamentslotten. Mot denna ordning har utskottet icke något att erinra, men ått lagtexten i 3 kap. 2 § första stycket bör lämpligen givas en avfattning, som tydligare utmärker lagens rätta mening, såvitt angår kallelsen å de slutliga mottagarna.

Betalningen av gälden.
Förslaget. Även i fråga om betalningen av den dödes gäld bygger förslaget på grundvalen av den rättsuppfattning, som länge varit härskande i vårt land. Dödsbodelägarna skola alltjämt kunna undgå personligt ansvar för gälden, därest de inom viss tid avsäga sig befattning med dödsboförvaltningen. Förslaget innehåller dock den viktiga nyheten, att gäldsbefriande egendomsavträde kan äga rum icke blott genom konkurs utan även genom egendomens överlämnande till förvaltning av boutredningsman, förordnad av rätten.

Utskottet. Till den ordning, som sålunda föreslagits med avseende å gäldsbetalningen, kan utskottet lämna sin tillstyrkan. För dödsbodelägarna måste det bliva av stor betydelse, att befrielse från personligt gäldsansvar kan ernås i annan ordning än genom konkurs. Utskottet vill i detta sammanhang undanröja ett missförstånd, som kommit till synes i motionärens framställning. Sedan egendomen rätteligen avträts till förvaltning av boutredningsman, ankommer det visserligen på denne att, om dödsboet är på obestånd och uppgörelse icke kan träffas med borgenärerna, i sin tur avträda egendomen till konkurs, men underlåtenhet härutinnan utövar icke — såsom motionären förutsätter — någon inverkan på frågan om dödsbodelägarnas ansvar för den dödes gäld.

Vad beträffar påföljden av egendomsavträde på ansökan, som ingives efter den normala avträdestidens utlöpande, d. v. s. senare än en månad efter det bouppteckningen förrättades, framgår av det förberedande lagstiftningsarbetet, att flera lösningar äro tänkbara. Visserligen torde mot den i förslaget antagna huvudprincipen, enligt vilken dödsbodelägarna stå i viss närmare bestämmd ansvarighet för den äldre gälden, icke vara något att erinra, men ansvarigheten kan utkrävas på olika vägar. Denna fråga gjordes i lagberedningens förslag till en angelägenhet mellan dödsbodelägarna och den enskilda borgenären. En sådan ordning, som ur vissa synpunkter kan medföra en fördel för dödsbodelägarna, är emellertid förknippad med åtskilliga olägenheter, vilka lagrådet i sitt utlåtande närmare utvecklat, och de stadganden, som propositionen med beaktande av nämnda erinringar upptager i ämnet, äro enligt utskottets mening att föredraga. Dessa stadganden innebära, att delägare är pliktig att till dödsboet utgiva det belopp, varmed gäld, som var honom veterlig en månad före ansökningsdagen, överstiger värdet av den avträdde egendomen och eljest tillgängliga medel, varefter delägaren ej vidare står i ansvar mot enskild borgenär i boet.

Enligt 4 kap. 6 § i förslaget skall egendom, som utgivits såsom legat eller jämlikt ändamålsbestämmelse, återbäras, såvitt det erfordras för täckning av gäld, och om egendom, som utgivits jämlikt ändamålsbestämmelse, ej finnes i behåll, skall ej i något fall ersättning därför utgå i vidare mån än egendomen prövas hava medfört nytta. I sin senare del avser denna regel att av billighetskäl möjliggöra vissa modifikationer i skyldigheten att återställa testamenterad egendom för betalning av gäld efter den döde. Behovet av dylika modifikationer vill utskottet understryka. Såsom jämväl lagrådet påpekat, förhåller det sig ofta så, att mottagandet av egendomen skett i synnerligen välgrundad god tro och att fånget under längre tid lämnats okvalt. Då det kan ifrågasättas, huruvida den föreslagna regeln lämnar tillräckligt utrymme åt rättstillämpningen att låta billighetshänsyn gälla i alla därtill ägnade fall, har utskottet funnit sig böra förorda ändrad avfattning i vad angår egendom, som ej finnes i behåll. Obilliga resultat torde undgås genom en allmän föreskrift om att egendomens värde skall gäldas, såvitt ej särskilda skäl däremot äro.

I samband härmed har utskottet vidtagit jämkning i det i 4 kap. 7 § valda uttryckssättet. Det synes icke nödigt att betunga lagtexten med anmärkning om att den i sistnämnda paragraf angivna skyldigheten skall inträda, då bodelning eller skifte går åter eller det eljest är erforderligt.

I gällande lag finnas icke några stadganden angående verkställande av legat och testamentariska ändamålsbestämmelser, fränsett de särskilda tolkningsregler, som givits i lagen om testamente. Till den del, som förslaget innefattar allmänna föreskrifter om verkställigheten av ifrågavarande testamentsförordnanden, fyller förslaget sålunda en lucka i lagstiftningen. De i ämnet meddelade föreskrifterna avse icke blott att närmare angiva tidpunkten för

*Verkställighet
av legat och
ändamåls-
bestämmelser.
Förslaget.*

verkställigheten utan även att lösa uppkommande frågor av annat slag, såsom om avkastning av testamenterad egendom, ränta å penninglegat samt nedlagda kostnader.

Utskottet. Det måste hälsas med tillfredsställelse, att den viktiga del av boutredningen, som består i utgivande av legat och fullgörande av ändamålsbestämmelser, omsider blivit föremål för lagreglering. De stadganden, som föreslagits i detta ämne, anknyta i åtskilliga hänseenden direkt till en uppfattning, som blivit prövad och erkänd i praxis, och även såvitt fråga är om införande av nya principer, måste den ståndpunkt, som i förslaget intagits, anses välgrundad. Icke minst får det betecknas såsom en fördel, att spörsmålet om ränta å penninglegat vunnit en klar och enkel lösning. Mot den föreslagna regeln om att å sådant legat skall, därest ej annat framgår av testamentet, beräknas fem procents ränta efter det fyra månader förflutit från dödsfallet, har motionären riktat vissa anmärkningar, till vilka utskottet icke kan ansluta sig. Någon motsättning synes icke — såsom motionären framhållit — föreligga mellan huvudregeln om legats utgivande och den ifrågavarande föreskriften om ränta å penninglegat. Sistnämnda stadgande har nämligen icke något att skaffa med tidpunkten för legatets verkställande utan träffar endast bestämmelse, om och i vad mån avkastning skall vid penninglegat tillgodoräknas testamentstagaren i form av ränta på det testamenterade beloppet. För den i förslaget angivna ränteberäkningen tala enligt utskottets mening vägande skäl, som icke blivit jävade av vad i motionen anförts.

Arvskiftet. Samtidigt som förslaget fasthåller vid principen om arvskiftet såsom en enskild förrättning, varigenom successorerna utbryta dem tillkommande andelsrätt i kvarlåtenskapen, har förslaget genom införande av skiftesmannainstitutet åvägabringat en särskild ordning för skiftesförrättningen i sådana fall, då enighet ej kan vinnas mellan de olika delägarna.

Utskottet. Ehuru reglerna om dödsboförvaltning genom en av rätten förordnad boutredningsman måste betecknas såsom den mest betydelsefulla nyheten i förslaget, får det anses vara en nära nog lika stor fördel, att förutsättningar skapats för en tillfredsställande avveckling av det tvångsläge, som uppkommer vid oenighet om arvskiftets genomförande. De bestämmelser, som i sådant hänseende upptagits i förslaget, synas väl fylla sitt ändamål, och i och för sig är det en vinst, att lagstiftningen på denna punkt kunnat utformas i nära anslutning till de stadganden, som givits rörande förvaltning genom boutredningsman eller testamentsexekutor. Ehuru skiftet principiellt är successorernas egen sak, är det sålunda praktiskt, att den av rätten förordnade boutredningsman, som verkställt dödsboförvaltningen, även leder skiftesförrättningen i egenskap av skiftesman. Utskottet vill dock i detta sammanhang understryka, att det kan förekomma omständigheter, som göra boutredningsmannen mindre skickad att handlägga skiftesärendet. I dylikt fall kan erforderlig

rättelse ernås genom att annan förordnas till skiftesman, och det må framhållas, att ett entledigande icke behöver förutsätta vårdslöshet eller försummelse å boutredningsmannens sida eller överhuvud innebära något för honom personligen nedsättande.

Till de materiella regler, som avse skiftesläggningen, har förslaget knutit föreskrift om att fordran å delägare skall tillskiftas denne, så långt hans lott förslår (6 kap. 3 §). Att denna princip, vilken vunnit allmän tillämpning i praxis, fastslås i lag torde vara lämpligt. Emellertid bör beaktas, att det även under andra förhållanden kan vara rimligt, att, med användande av samma delningsmetod, lägga viss fordran å delägarers lott. Exempelvis kan försträckning vara av arvlåtaren given till delägarers make under sådana betingelser, att det försträckta beloppet kommer båda makarna till godo, och då synes den måhända tillfälliga omständigheten, att skuldebrevet utfärdats av delägarers make i stället för av delägaren själv, icke böra föranleda, att fordringen hänvisas till lika fördelning vid arvskiftet. Någon tillfredsställande lagregel i detta ämne läser dock icke kunna uppställas, och det måste därför lämnas åt rättstillämpningen att med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet träffa det rätta avgörandet.

Förutom de regler, för vilka i det föregående en kortfattad redogörelse blivit lämnad, föreslås åtskilliga andra stadganden av betydelse för det rättsområde, som nu är föremål för behandling. Sålunda givas särskilda föreskrifter om sammanlevnad i oskiftat dödsbo, och lagen om boutredning och arvskifte avslutas med bestämmelser angående dödförklaring.

Övriga stadganden i förslaget till lag om boutredning och arvskifte.

Förslaget.

Mot förslaget i dessa delar har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

Utskottet.

De bestämmelser, som äro påkallade med avseende å införandet av en ny lag om boutredning och arvskifte, hava sammanförts i en särskild promulgationslag, i huvudsak upprättad efter de principer, som fastställts vid ikraftträdandet av de tidigare antagna lagarna på successionsrättens område.

Promulgationsbestämmelser.

Förslaget.

Jämväl till dessa stadganden vill utskottet skänka sin anslutning. Allenast i några detaljfrågor har utskottet ansett sig böra föreslå vissa smärre jämkningar.

Utskottet.

Vad för åtskilliga städer enligt äldre lag gäller om borgmästares och råds befattning med bouppteckningars upprättande skall enligt 4 § äga tillämpning vid dödsfall, som inträffar före utgången av år 1938. Vidare inrymmer förslaget åt Konungen rätt att på framställning av sådan stad förordna, att den äldre lagen skall jämväl därefter tillsvidare eller för viss tid gälla för den staden; dock må särskild bouppteckningsavgift ej i något fall upptagas, där dödsfallet inträffat efter nämnda års utgång.

Det kan ifrågasättas, om den utmätta femårsperioden är tillräcklig för avvecklingen, såvitt angår bouppteckningsavgifterna. Den övergång till annan

skatteform, som härav påkallas, kan medföra vanskligheter, särskilt under nu rådande ekonomiska konjunkturen. Enligt utskottets mening kunde i städernas intresse en mjukare övergång beredas, därest i dispens, som avsåge fortsatt tillämpning av den äldre ordningen, finge inbegripas rätt att även under någon tid efter år 1938 uttaga bouppteckningsavgifter.

För en sådan utvidgning tala även andra skäl, vilka åberopats i en till utskottet ställd skrivelse den 17 februari 1933 från Svenska stadsförbundets styrelse. I vissa av de städer, där bouppteckningsprovision för närvarande utgår, äro inflytande belopp anvisade för bestridande av avlöning till rådhusrätts befattningshavare. Vad dessa städer beträffar, torde kunna förutsättas, att bouppteckningsprivilegiets upphävande kommer att medföra krav på lönerreglering. På åtskilliga håll väntas frågan om upphörande av den egna juridiktionen bliva aktuell inom en snar framtid. Därest detta inträffar inom de närmaste åren efter 1938 års utgång, vore tydligen mindre tilltalande, om särskild lönerreglering skulle behöva företagas med verkan allenast för en kortare tid.

Å andra sidan böra bouppteckningsavgifter, vilka ju innebära en särskild beskattning, icke få vara bibehållna under längre tid än som av hänsyn till ifrågavarande städer kan anses skäligt, och utskottet har därför föreslagit, att sådana avgifter ej i något fall skola erläggas, där dödsfallet inträffat efter utgången av år 1943.

I ändamål att även åt boutredningar, som pågå vid lagens ikraftträdande, bereda de fördelar, vilka innefattas i möjligheten att få förordnande av boutredningsman eller skiftesman, har i 6 § första stycket föreskrivits, att vad i nya lagen om boutredning och arvskifte är stadgat om sådant förordnande skall gälla, ändå att dödsfallet inträffat före den 1 januari 1934, och har boutredningsman eller skiftesman förordnats, skall, enligt andra stycket i samma paragraf, i fråga om åtgärder, som därefter vidtagas, nya lagen i allo lända till efter rättelse. Av lagberedningens motiv framgår, att nya lagen i dylikt fall är avsedd att tillämpas jämväl beträffande rättsverkningarna av ett boutredningsmannaförordnande. Sålunda skall avträde till förvaltning av boutredningsman på ansökan, som göres inom en månad efter det bouppteckningen förrättades, för dödsbodeläggarna medföra befrielse från ansvar för sådan gäld efter den döde, som var dem veterlig vid bouppteckningens förrättande. Denna tolkning av lagstadgandet blir emellertid underlättad, om paragrafens andra stycke avfattas på sätt lagberedningen föreslagit, d. v. s. utan den angivna begränsningen i nya lagens tillämpning, och utskottet har därför föreslagit ändring i sådan riktning.

Därjämte har utskottet i första stycket av förevarande paragraf vidtagit en formell jämkning, som endast avser att åvägabringa närmare överensstämmelse med det i 1 § andra stycket använda uttrycks sättet.

*Lagförslagen
i övrigt.*

Bland de lagförslag, som innefatta av huvudförslaget föranledda ändringar på andra lagstiftningsområden, förekommer ett förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § rättegångsbalken. Beträffande delgivning av stämning

har här stadgats, att stämning å dödsbo skall delgivas den, som äger företräda boet. Äro flera gemensamt därtill behöriga, må stämningen delgivas någon av dem, delägare dock endast om han sitter i boet. Har stämningen mottagits av delägare, har denne att gentemot var och en av de övriga svara för att han utan dröjsmål erhåller stämningen i besannad avskrift.

Enligt gällande rätt må stämningen delgivas den, som i boet sitter, evad han är delägare eller syssloman. Det genom propositionen framlagda ändringsförslaget är betingat av att dödsboet i förslaget uppfattas såsom ett särskilt rättssubjekt. Från denna utgångspunkt är det naturligt, att reglerna om stämning gestaltas efter huvudsakligen samma principer, som gälla för juridiska personer i allmänhet. Sålunda må delgivning ske vid samförvaltning med delägare, som sitter i boet, och eljest med boutredningsman eller testamentsexekutor, och förslaget innebär vidare, att stämning å dödsbo, som är föremål för förberedande vård i avvaktan på boutredning i vanlig ordning, kan delgivas den, som enligt 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte är att anse såsom vårdare av boets egendom. Emellertid kan man icke bortse ifrån att det för den, som öppnar rättegång mot dödsbo, ibland möter svårigheter att fastställa, huru dödsboförvaltningen är ordnad. En sådan undersökning har icke stöd i något registreringssystem av samma slag som det för aktiebolag och ekonomiska föreningar tillämpade. Eftersom en felaktig delgivningsåtgärd kan medföra allvarliga rättsförluster, synes det utskottet önskligt, att möjlighet skapas för att även i tveksamma fall med säkerhet få en rättsligen giltig delgivning till stånd. En sådan möjlighet torde lämpligen ernås därigenom, att stämning får delgivas dödsbodelägare, som sitter i boet, även i sådant fall, då boet ej står under delägarnas förvaltning. Därest stämning delgivits någon, som icke äger företräda boet eller ej är ensam därtill behörig, bör denne svara för att var och en, som äger företräda boet, utan dröjsmål erhåller stämningen i besannad avskrift, och stadgande härom har tillika upptagits i det av utskottet omarbetade förslaget.

Beträffande övriga följdförfattningar har utskottet icke funnit skäl att framställa några anmärkningar.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om boutredning och arvskifte.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Allmänna bestämmelser om boutredning.

1 §.

Efterlevande make, arvingar och universella testamentstagare (*dödsbodelägare*) hava att, där ej särskild dödsboförvaltning är anordnad efter vad i denna lag stadgas, för verkställande av boutredning gemensamt förvalta den dödes egendom. De företräda därvid dödsboet mot tredje man samt äga att tala och svara i mål som röra boet. Åtgärd, som ej tål uppskov, må företagas, oaktat samtliga delägars samtycke ej kan inhämtas.

Har bodelning skett eller är giftorätt eljest utesluten, är efterlevande maken ej dödsbodelägare, där han ej är arvinge eller universell testamentstagare. Den, som äger taga arv eller testamente först sedan annan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, är delägare i dennes bo men ej i arvlåtarens.

Innan testamente blivit ståndande, anses såsom delägare såväl arvinge, vilken uteslutits från arv, som ock den, vilken insatts till universell testamentstagare.

2 §.

Till dess att egendomen omhändertagits av samtliga dödsbodelägare eller den, som eljest har att förvalta boet, skall egendomen, där den ej står under vård av förmyndare, syssloman eller annan, vårdas av delägare, som sammanbodde med den avlidne eller eljest kan taga vård om egendomen; och har han att ofördröjligen underrätta övriga delägare om dödsfallet samt, där god man för delägare tarvas, hos rätten göra anmälan såsom i lagen om förmynderskap sägs. Vad nu är sagt om delägare gälle ock efterlevande make, som ej är delägare i boet.

Är ej någon, som sålunda tager vård om den dödes egendom, skall husfolk, husvärd eller annan, som är därtill närmast, omhändertaga egendomen samt tillkalla delägare eller hos rätten göra anmälan om dödsfallet; och förordne rätten, där det tarvas, god man att fullgöra vad enligt första stycket åligger delägare. Göres å landet anmälan å tid, då rättegångsdag ej inträffar, äge domaren meddela förordnande att gälla tills rätten fattat beslut i ärendet.

3 §.

Göres för dödsbo annan gäld än som erfordras för begravningen eller för boets uppteckning, vård eller förvaltning eller företages eljest för dödsboet

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

rättshandling, som ej är för sådant ändamål erforderlig, vare det ej för boet bindande, med mindre tredje man var i god tro.

4 §.

Vad tredje man i god tro slutit med dem, som enligt bouppteckningen äro dödsbodelägare, vare gällande, ändå att flera delägare finnas.

Har, innan bouppteckning skett, rättshandling företagits utan medverkan av testamentstagare, vare den ej på sådan grund ogiltig, där tredje man var i god tro och rättshandlingen skäligen ej kunde anstå tills bouppteckningen förrättats.

5 §.

Delägare, som var för sin försörjning beroende av den döde, äge såsom förskott å sin lott utfå vad för sådant ändamål erfordras, såvitt lotten uppenbarligen förslår och förskottet kan lämnas utan olägenhet för utredningen.

Efterlevande make och oförsörjda barn eller adoptivbarn njute städse nödigt underhåll ur boet under tre månader från dödsfallet.

6 §.

Dödsbodelägare vare pliktig att ersätta skada, som han med avseende å boets vård eller förvaltning uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat någon, vars rätt är av utredningen beroende.

Äro flera ersättningspliktiga, svare de en för alla och alla för en. Vad sålunda utgivits varde dem emellan fördelat efter deras andelar i kvarlåtenskapen, så långt de förslå, och därutöver efter huvudtalet, där ej jämkning prövas skäligen med hänsyn till den större eller mindre skuld, som ligger envar delägare till last.

2 KAP.

Om boutredningsman och testamentsexekutor.

1 §.

Då dödsbodelägare det begär, skall rätten förordna, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, samt utse någon att i sådan egenskap handhava förvaltningen. Har någon genom testamente blivit utsedd att i avseende å förvaltningen träda i arvingars och universella testamentstagares ställe (testamentsexekutor), äge jämväl han påkalla beslut som nu är sagt. Sådant beslut skall ock meddelas på begäran av den, som erhållit legat eller äger föra talan om fullgörande av ändamålsbestämmelse, där det prövas nödigt för legatets eller ändamålsbestämmelsens verkställande, eller på begäran av borgenär eller den, som står i ansvar för betalning av gäld efter den döde, där det måste antagas, att dödsboet är på obestånd eller att sökandens rätt eljest äventyras.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Skall enligt testamente egendomen vara undantagen delägarnas förvaltning, men är testamentsexekutor ej utsedd eller kan den utsedde ej utföra uppdraget, meddele rätten, då ansökan göres av någon, vars rätt är av utredningen beroende, eller förhållandet eljest varder kunnigt, beslut som i första stycket sägs.

Beslut enligt denna paragraf må grundas jämväl å testamente, som ej vunnit laga kraft.

2 §.

Vid ansökan, som i 1 § sägs, fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför. Är ej bouppteckning förrättad, lämnas trovärdig uppgift om delägarna i boet och deras hemvist samt, där testamentsexekutor är förordnad, dennes namn och hemvist.

3 §.

Val av boutredningsman skall så träffas, att uppdraget kan förväntas bliva utfört med den insikt, som boets beskaffenhet kräver. Särskilt avseende skall fästas vid förslag av dem, vilkas rätt är av utredningen beroende.

Delägare må förordnas till boutredningsman.

Är testamentsexekutor utsedd, skall förordnandet meddelas honom, om ej skäl däremot äro.

4 §.

Där det prövas erforderligt, må flera boutredningsmän förordnas. Rätten äge bestämma, att förvaltningen skall delas mellan dem, och föreskrive därvid tillika, efter vilka grunder delningen skall ske.

5 §.

Vill boutredningsman frånträda sitt uppdrag och visar han skälig orsak, varde han av rätten entledigad.

Finnes boutredningsman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, varde han entledigad, då det begäres av någon, vars rätt är av utredningen beroende, eller förhållandet eljest varder kunnigt.

Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman och förklaras testamentet sedermera ogiltigt, skall rätten på begäran pröva, huruvida uppdraget likväl bör vara honom anförtrott.

6 §.

Göres av samtliga delägare ansökan, att boet ej längre skall förvaltas av boutredningsman, och är ej fall för handen, som i 1 § andra stycket sägs, skall rätten, med boutredningsmannens entledigande, förordna därom, såframt det kan ske utan fara för någon, vars rätt är av utredningen beroende. Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman, skall hans samtycke inhämtas.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

7 §.

Avträdes dödsbos egendom till konkurs, vare förordnandet för boutredningsman förfallet.

8 §.

Dör boutredningsman, skall det av den, som har hans egendom i sin vård, utan dröjsmål anmälas hos rätten.

9 §.

Ansökan, som avses i 1 eller 5 §, må, då rättegångsdag ej inträffar, ingivas på landet till domaren och i stad till den rättens befattningshavare, som därtill är satt, eller, om sådan ej finnes, till rättens ordförande.

Har den, som gjort ansökan enligt 1 §, ej fullgjort vad i 2 § är stadgat, skall rätten eller domaren förelägga honom viss tid därtill, vid äventyr att, där det felande ej är tillgängligt, då ärendet upptages till vidare behandling, ansökningen skall vara förfallen. Innan rätten meddelar beslut, som avses i 1 eller 5 §, skola dödsbodelägarna genom särskilda meddelanden av rätten eller domaren erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det utan märklig tidsutdräkt kan ske. Där det prövas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till boutredningsman utan att han därtill samtyckt eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

10 §.

Kan i ärende, som avses i 1 eller 5 §, slutligt avgörande ej omedelbart träffas, äge rätten eller på landet domaren, där det erfordras, meddela beslut att gälla intill dess att sådant avgörande föreligger; och skall vad i 9 § tredje stycket sägs vinna tillämpning, i fråga om entledigande av boutredningsman dock endast där så utan märklig tidsutdräkt kan ske. Har beslutet meddelats av domaren, skall det å nästa rättegångsdag anmälas för rätten.

Mot rättens eller domarens beslut skall, i händelse av missnöje, föras särskild talan.

11 §.

Boutredningsmannen har att, med iakttagande av vad nedan är stadgat, företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Finnas tillgångarna ej förslå till gäldens betalning, skall boutredningsmannen söka träffa uppgörelse med borgenärerna angående deras förnöjande. Kan uppgörelse ej ernås och fylla delägarna ej bristen, varde boets egendom av boutredningsmannen avträdd till konkurs.

I fråga om rättshandlingar, som i avsevärd mån inverka på delägarnas behållning i boet, samt beträffande andra angelägenheter av vikt, såsom avyttring av egendom som har särskilt värde för delägarna, avveckling av rörelse

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

som den döde idkat eller uppgörelse med borgenärerna, skall boutredningsmannen inhämta delägarnas mening, där det lämpligen kan ske.

12 §.

Boutredningsmannen företräder dödsboet mot tredje man samt äger att tala och svara i mål som röra boet.

13 §.

Fast egendom eller tomträtt må ej av boutredningsmannen överlätas, utan att delägarna skriftligen med två vittnen lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden. Vad nu är sagt lände dock ej till inskränkning i den förfoganderätt, som kan tillkomma boutredningsmannen enligt lagakraftvunnet testamente.

Har boutredningsmannen utan erforderligt samtycke företagit åtgärd, som i första stycket sägs, vare den ogill, om delägare väcker klander därå; instämme dock sin talan inom tre månader, från det han fick kännedom om åtgärden, och senast inom ett år, sedan lagfart eller inskrivning beviljades.

14 §.

Till dödsboet hörande penningmedel, som göras räntebärande genom insättning i bank, skola insättas i boets namn. Dödsboets egendom må ej heller eljest sammanblandas med vad boutredningsmannen eller annan tillhör.

Utöver vad av 1 kap. 5 § föranledes, må egendom ej förskottsvis till delägare utgivas, med mindre det kan ske utan men för annan, vars rätt är av utredningen beroende.

15 §.

Så snart dödsboet beretts för bodelning eller arvskifte samt delning kan äga rum utan men för någon, vars rätt är av utredningen beroende, göra boutredningsmannen anmälan härom till delägarna och avgive redovisning för sin förvaltning.

Sedan bodelning eller arvskifte förrättats av delägarna, skall boutredningsmannen till envar av dem utgiva honom tillkommande egendom. Samma lag vare, där av skiftesman verkställd delning blivit ständande.

Har boutredningsman frånträtt uppdraget utan att det blivit slutfört efter vad nu är sagt, vare han ock redovisningsskyldig.

16 §.

Kunna flera boutredningsmän, som hava förvaltningen odelad, ej enas i ärende, vari avgörandet tillkommer dem, och föreligger ej flertal för viss mening, skall saken hänskjutas till rättens avgörande. Mot rättens beslut må talan ej föras.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

17 §.

När dödsbodelägare det begär eller rätten eljest prövar lämpligt, förordne rätten god man att öva tillsyn å boutredningsmannens förvaltning, såframt boutredningsmannen icke ställer säkerhet för ersättning, som han kan finnas skyldig att utgiva. Gode mannen äge genomgå räkenskaper och andra handlingar ävensom verkställa inventering av egendomen. Han skall, på föreläggande av rätten eller framställning av delägare, meddela upplysningar om boet och dess förvaltning samt, där anledning föreligger till anmärkning, göra anmälan hos rätten.

Är god man ej utsedd, äge rätten, på ansökan av delägare eller eljest, förelägga boutredningsmannen att avgiva redogörelse för sin förvaltning eller ock förordna någon att företaga granskning av förvaltningen och däröver avgiva berättelse.

Har beslut enligt denna paragraf meddelats på ansökan av allenast vissa delägare, må rätten på talan av delägare föreskriva, att kostnaden ej skall stanna å boet utan av sökandena slutligen gäldas, med fördelning dem emellan efter deras lotter i boet.

18 §.

Boutredningsman vare pliktig att ersätta skada, som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat dödsboet eller någon, vars rätt är av utredningen beroende.

Äro flera utredningsmän ersättningspliktiga, svare de en för alla och alla för en. Ersättningsbeloppet varde utredningsmännen emellan slutligen fördelat efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar av dem till last.

19 §.

Om talan å boutredningsmans förvaltning gälle vad om syssloman är stadgat. Klandertalan må av envar delägare föras. Den, som anställt klandertalan, vare berättigad att av dödsboet erhålla ersättning för rättegångskostnaden, i den mån den täckes av vad genom rättegången kommit boet till godo.

Boutredningsmannen äge av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader. Lämnar boet ej tillgång, skall sådan gottgörelse gäldas av den, på vars ansökan förordnandet meddelats. Äro flera betalningsskyldiga, svare de en för alla och alla för en.

20 §.

Förordnande att vara testamentsexekutor skall, såvitt ej annat framgår av testamentet, anses innefatta bemyndigande att företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Vad i 14—16, 18 och 19 §§ sagts om boutredningsman skall äga motsvarande tillämpning å testamentsexekutor ävensom å den, som genom testa-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

mente förordnats att allenast i viss del verkställa utredningen efter den döde; och skall jämväl om entledigande gälla vad om boutredningsman är stadgat.

21 §.

Talan mot domarens beslut föres i hovrätten, och varde tiden för besvär anförande räknad från det klaganden erhöll del av beslutet.

I ärenden, som avses i 10 §, må talan mot hovrättens beslut ej föras.

22 §.

Rättens eller domarens beslut i ärenden enligt detta kapitel skola utan hinder av förd klagan lända till efterrättelse, dock ej beslut enligt 6 §.

3 KAP.

Om bouppteckning.

1 §.

Bouppteckning skall förrättas sist tre månader från dödsfallet, såframt ej, på ansökan inom samma tid, rätten eller på landet domaren med hänsyn till boets beskaffenhet eller av annan särskild orsak den tid förlänger.

Har sådant beslut meddelats av domaren, skall det å nästa rättegångsdag anmälas för rätten. Talan mot domarens beslut föres i hovrätten.

2 §.

Dödsbodelägare, som har egendomen i sin vård, eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämman tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att den förrätta. Till förrättningen skola i god tid kallas samtliga delägare. Efterlevande make varde kallad, ändå att han ej är delägare. Skall lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, skall kallelse ock ske å den, som vid tiden för bouppteckningen är närmast att taga arv eller testamente.

2 §.

Dödsbodelägare, som har egendomen i sin vård, eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att den förrätta. Till förrättningen skola i god tid kallas samtliga delägare. Efterlevande make varde kallad, ändå att han ej är delägare. Skall lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, skall kallelse ock ske å den, som vid tiden för bouppteckningen är närmast att *sålunda* taga arv eller testamente.

Varder egendomen ej omhändertagen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankomme på annan, som efter vad i 1 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

3 §.

I bouppteckningen angivas dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, yrke och hemvist samt dödsdagen, så ock deras namn och hemvist, vilka skolat kallas till förrättningen, med uppgift tillika, för underårig om hans födelsedag och för arvinge om hans skyldskap med den döde. Arvinge skall angivas, ändå att det står fast, att han är från del i kvarlåtenskapen utesluten. Kan uppgift i visst hänseende ej lämnas, varde det anmärkt.

Av bouppteckningen skall framgå, vilka vid förrättningen närvarit. Där någon, som skolat kallas, ej närvarit, skall vid bouppteckningen fogas bevis, att han blivit i tid kallad.

4 §.

Boets tillgångar och skulder antecknas sådana de voro vid dödsfallet. Tillgångarna upptagas med angivande av värdet.

Lever make efter, skola jämväl hans tillgångar och skulder antecknas; dock att, där giftorättsgemenskap var utesluten, anteckning skall ske allenast om efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare, som äger efter maken taga andel i boet. Värdering verkställas av den efterlevandes giftorättsgods, samt, där efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare, varom nyss sagts, även av hans enskilda egendom.

5 §.

Är efter den döde testamente eller, om han var gift, äktenskapsförord angående förmögenhetsordningen, skall det intagas i bouppteckningen eller därvid fogas såsom bilaga i bestyrkt avskrift.

Bouppteckningen skall jämväl innehålla uppgift om sådan den döde tillhörig livförsäkring, som, enär förmånstagare är insatt, ej ingår i kvarlåtenskapen.

Är bland delägarna laglotsberättigad arvinge, skall i bouppteckningen uppgift lämnas om vad arvinge eller hans avkomling av den döde mottagit i förskott eller eljest såsom gåva, så ock om gåva, som efterlevande maken, dennes avkomling eller universell testamentstagare mottagit av den döde; och skall tillika uppgivas vad arvinge i förskott bekommit av efterlevande makens giftorättsgods. Vad nu är sagt skall ej gälla, där fråga är om sedvanliga skänker, vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor.

6 §.

Boet uppgives av den, som vårdar egendomen eller eljest är med boet bäst förtrogen. Det åligge envar delägare och efterlevande make, ändå att han ej är delägare, att på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Den, som uppgivit boet, skall å handlingen teckna försäkran under edlig förpliktelse, att hans uppgifter till bouppteckningen äro i allo riktiga och att

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

ej något är med vilja och vetskap utelämnat; och skall detta av honom med ed bestyrkas, där talan om sådan edgång föres av någon, vars rätt kan därav bero, eller ock av boutredningsman eller testamentsexekutor. Edgångsplikt åligger jämväl delägare eller efterlevande make, som ej uppgivit boet. Har annan med egendomen tagit befattning, må ock edgång åläggas honom, om skäl därtill äro.

Gode männen skola å handlingen teckna bevis, att allt blivit rätteligen antecknat och tillgångarna efter bästa förstånd värderade.

7 §.

Finnes egendom å flera orter, må särskild bouppteckning å varje ort förrättas. I en av bouppteckningarna skall intagas sammanfattning av boets tillgångar och skulder, och skall vad i 5 § stadgas äga tillämpning allenast å den bouppteckningen.

8 §.

Bouppteckning skall i stad inom en månad och å landet sist å det ting, som infaller näst efter en månad efter upprättandet, jämte bestyrkt avskrift för registrering ingivas till rätten i den ort, där den döde skolat svara i mål som rörde hans person, eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, till Stockholms rådstuvurätt. Äro flera bouppteckningar, skola de samtidigt ingivas; och varde tiden härför räknad från det den sista bouppteckningen upprättades.

Bestyrkt avskrift av bouppteckningen skall förvaras hos rätten. Är ej avskrift ingiven, skall sådan på boets bekostnad tagas.

9 §.

Det åligger rätten att tillse, att bouppteckning inom laga tid förrättats och ingivits. Finnes det vara försummat, äge rätten vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning ej skett, förordna någon att föranstalta där-om. Sådant förordnande utgöre ej hinder att vara god man vid förrättningen.

Registrering av bouppteckning må ej äga rum, där vid bouppteckningen finnes ej hava så förfarits, som i detta kapitel sägs. Är bouppteckning bristfällig, äge rätten med föreläggande av vite utsätta tid, inom vilken bristen skall avhjälpas.

Den, som är pliktig att lämna uppgift till bouppteckning, må vid vite därtill hållas.

10 §.

Yppas efter boupptecknings förrättande ny tillgång eller gäld eller annan felaktighet i bouppteckningen, skall inom en månad uppgöras handling, innefattande tillägg eller rättelse; och gälle om sådan handling vad ovan är om bouppteckning stadgat.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

4 KAP.

Om den dödes gäld.

1 §.

Varder ej efter ansökan, som göres sist en månad efter det bouppteckningen förrättades, dödsboets egendom avträdd till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs, svare delägarna för sådan gäld efter den döde, som vid bouppteckningens förrättande var dem veterlig.

Yppas efter bouppteckningens förrättande ny gäld efter den döde och avträdes ej egendomen efter ansökan, som göres sist en månad därefter, svare delägare, som sådan tid försuttit, för den gälden.

2 §.

Sker egendomsavträde efter ansökan, som ingivits senare än en månad efter det bouppteckningen förrättades, vare delägare pliktig att till dödsboet utgiva det belopp, varmed gäld, som var honom veterlig en månad före ansökningsdagen, överstiger värdet av den avträdde egendomen och eljest tillgängliga medel, men stånde ej vidare mot enskild borgenär i ansvar efter vad i 1 § sägs.

Där borgenär det begär, skall delägare med ed fästa, att gäld, som yrkandet avser, ej var honom veterlig en månad före ansökningsdagen. Gitter han ej gå eden, vare så ansett, som hade den gälden varit honom tidigare veterlig.

3 §.

Förfaller delägars ansökan om boets avträdande till konkurs, enär egendomen i stället sättes under förvaltning av boutredningsman, skall så anses, som hade ansökan om avträde till sådan förvaltning gjorts den dag konkursansökningen ingavs.

4 §.

Hava delägarna giltig anledning antaga, att de ej skola nödgas infria borgen, som den döde tecknat, eller viss annan förbindelse, skall den gälden ej såsom veterlig anses.

5 §.

Sker egendomsavträde efter det bodelning eller arvskifte ägt rum, gånge bodelningen eller skiftet åter. Då gälden finnes ej vara större än att den kan betalas av den dödes tillgångar och, om han var gift, vad av andra makens egendom på hans lott belöpt, om gälden vid bodelningen i beräkning gått, skall likväl avträde till förvaltning av boutredningsman allenast omfatta vad som enligt dennes prövning erfordras till gäldens betalning och kostnaderna för förvaltningen. Vad sålunda erfordras skall av delägarna utgivas

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

i det förhållande envar vid bodelningen eller arvskiftet för mycket njutit; och skall bodelningen eller skiftet i övrigt förbliva stådande.

Yppas hos någon delägare brist, skall den fyllas av de övriga med vad de vid bodelningen eller skiftet vunnit.

6 §.

Egendom, som utgivits såsom legat eller jämlikt ändamålsbestämmelse, skall återbäras, såvitt det erfordras för täckning av gäld. *Finnes egendom, som utgivits jämlikt ändamålsbestämmelse, ej i behåll, skall ej i något fall ersättning därför utgå i vidare mån än egendomen prövas hava medfört nytta.*

6 §.

Egendom, som utgivits såsom legat eller jämlikt ändamålsbestämmelse, skall återbäras, såvitt det erfordras för täckning av gäld. *Finnes egendomen ej i behåll, skall dess värde gäldas, såvitt ej särskilda skäl däremot äro.*

7 §.

Skyldighet att utgiva egendom jämlikt 5 eller 6 § skall, *då bodelning eller skifte går åter eller det eljest är erforderligt*, tillika omfatta ränta eller avkomst av egendomen. Nödig kostnad för egendomen varde ersatt, så ock nyttig kostnad, där den var gjord i god tro.

7 §.

Skyldighet att utgiva egendom jämlikt 5 eller 6 § skall tillika omfatta ränta eller avkomst av egendomen. Nödig kostnad för egendomen varde ersatt, så ock nyttig kostnad, där den var gjord i god tro.

8 §.

Innan den i 1 § första stycket stadgade tid tilländagått eller, där boet står under förvaltning av boutredningsman, uppgörelse träffats om borgenärernas förnöjande, må betalning av gäld verkställas allenast där med fog kan antagas, att betalningen ej länder till men för borgenärer.

9 §.

Sedan den i 1 § första stycket stadgade tid tilländagått, må borgenär fordra säkerhet för gäld efter den döde, som ej är till betalning förfallen och för vilken tillräcklig säkerhet ej finnes. Varder ej inom tre månader säkerhet ställd, må förfallotid ej tillgodonjutas.

10 §.

Är efter den döde gäld, som ej förfaller inom sex månader, må den, där flera dödsbodelägare finnas eller allmänna arvsfonden är ensam delägare, hos borgenären uppsägas till betalning sex månader efter uppsägningen. Bor-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

genär, som för sin fordran har säkerhet i in-teckning, vare dock ej skyldig att taga betalning före förfallodagen, där han inom tre månader efter uppsägningen giver tillkänna, att han vill hålla sig allenast till säkerheten.

11 §.

Hava delägarna betalt gäld i strid med vad i 8 § sägs eller, under tid för egendomsavträde enligt 1 § första eller andra stycket, till men för borgenärer utgivit legat, fullgjort ändamålsbestämmelse, sålt, förpantat, annorledes använt eller ock förfarit boets egendom eller ådragit boet förbindelse, svare de för sådan gäld efter den döde, som, då de så förforo, var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Kom av åtgärden allenast ringare skada eller företogs den av obetänksamhet eller bristande kännedom om boets ställning, skall allenast skadestånd gäldas.

12 §.

Sker bodelning eller arvskifte, innan all gäld är gulden, svare delägarna för gäld efter den döde, som då var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Bodelning skall dock ej medföra sådan påföljd, där efterlevande maken ej bekommit något av den dödes egendom.

13 §.

Hava delägarna, sedan boet blivit avträtt till förvaltning av boutredningsman, utverkat rättens förordnande, att boet icke längre skall sålunda förvaltas, vare i fråga om ansvar för gäld så ansett, som hade egendomsavträdet ej ägt rum.

14 §.

Försitter delägare, som har boet i sin vård, tid för boupptecknings förrättande, svare för all den dödes gäld. Samma lag vare, där delägare vid bouppteckningen eller dess edfästade genom veterligen oriktig uppgift eller svikligt förtigande äventyrar borgenärens rätt.

15 §.

Häftar delägare i ansvar för gäld efter den döde, den ansvarighet gälle ock annan boets gäld; och är delägare förty i fall, som avses i 2 § första stycket, pliktig att utgiva vad som erfordras för täckning av gäld, som före egendomsavträdet ådragits boet.

16 §.

Vad i 1—4 samt 11—15 §§ stadgas om skyldighet för delägare att svara för gäld skall ej äga tillämpning å delägare, som är omyndig, ej heller å allmänna arvsfonden eller annan, som företrädes av god man, men svare förmyndaren eller gode mannen borgenärerna för skada, som av hans åtgärd eller försummelse kommit.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

17 §.

Hava flera enligt detta kapitel ådragit sig ansvar för gäld eller för skada, svare de en för alla och alla för en. Vad sålunda utgivits varde dem emellan fördelat enligt den i 1 kap. 6 § stadgade grund.

18 §.

Har arvinge eller testamentstagare ej njutit förmån av boet och ej heller tagit annan befattning därmed än att han fullgjort vad enligt 1 kap. 2 § åligger honom och deltagit i bouppteckningens förrättande, vare han fri från ansvar på grund av underlåtenhet att avträda boet.

19 §.

Finnes efter den döde allenast egendom, som ej kunnat hos honom tagas i mät, skall vad i detta kapitel är stadgat om ansvar för gäld ej äga tillämpning. Vad nu är sagt lände dock ej till inskränkning i delägares skyldighet att låta egendomen eller dess värde gå i betalning för gälden.

5 KAP.

Om verkställighet av legat och ändamålsbestämmelser.

1 §.

Legat av oskifto skall utgivas, så snart det kan ske utan men för någon, vars rätt är av boets utredning beroende.

Företages arvskitte, innan legatet utgivits eller egendom, som därför erfordras, blivit ställd under särskild vård, vare delägarna en för alla och alla för en ansvariga för förordnandets verkställande, såsom om skifte ej ägt rum. Vad sålunda utgivits varde dem emellan fördelat enligt den i 1 kap. 6 § stadgade grund.

2 §.

Skall legat fullgöras av viss arvinge eller testamentstagare, vare denne pliktig att verkställa förordnandet, när han mottagit den egendom, som är avsedd för legatets fullgörande. Där av hans försummelse beror, att egendomen ej till honom utgivits, gälde han skadan.

3 §.

Varder i fråga om legat testamentstagarens rätt genom vanvård eller eljest äventyrad, må rätten på ansökan förordna, att säkerhet skall ställas för legatets utgörande eller att egendom, varom fråga är, skall sättas under särskild vård.

4 §.

Avser legat viss egendom, skall, där ej annat följer av testamentet, avkastningen tillfalla testamentstagaren men nödig kostnad, vilken ej föranletts av boutredningen, av honom gäldas, innan egendomen utgives.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

5 §.

Å legat, som avser visst penningbelopp, äge testamentstagaren, såvitt ej annat framgår av testamentet, tillgodonjuta ränta efter fem för hundra om året, sedan fyra månader förflutit från testators död.

6 §.

Vad i detta kapitel är stadgat om legat skall äga motsvarande tillämpning å ändamålsbestämmelse.

7 §.

Underlåter någon vad honom åligger med avseende å verkställande av ändamålsbestämmelse, må talan därom föras av testators arvinge, evad han äger del i boet eller ej, efterlevande make, arvinges avkomling, universell testamentstagare, så ock av boutredningsman eller testamentsexekutor.

Då fråga är om allmännyttigt ändamål, må talan jämväl föras på förordnande av Konungens befallningshavande i det län, där verkställigheten huvudsakligen skall ske.

6 KAP.

Om arvskifte.

1 §.

Arvskifte förrättas av arvingar och universella testamentstagare.

Var den döde gift, äge först bodelning rum mellan efterlevande maken och övriga delägare efter vad i giftermålsbalken sägs.

2 §.

Emot delägares bestridande må skifte ej företagas, innan bouppteckning skett och all veterlig gäld blivit gulden eller delägaren fritagits från ansvar för gälden eller medel till dess betalning ställts under särskild vård.

Skall legat eller ändamålsbestämmelse fullgöras av oskifte, må skifte ej mot delägares bestridande äga rum, innan förordnandet verkställts eller delägaren fritagits från att svara för dess fullgörande eller erforderlig egendom blivit ställd under särskild vård.

Står boet under förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, må skifte ej företagas, innan denne anmält, att utredningen slutförts.

3 §.

Envar delägare äge vid skiftet njuta lott i varje slag av egendom; dock bör vad ej lämpligen kan styckas eller skiljas såvitt möjligt läggas å en lott. Fordran å delägare skall tillskiftas denne, så långt hans lott förslår.

4 §.

Över arvskifte skall upprättas handling, som underskrives av delägarna med vittnen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 §.

Då delägare det begär, skall rätten förordna någon att vara skiftesman. Där det provas erforderligt, må flera skiftesmän förordnas. Vid ansökningen skall fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför.

Står boet under förvaltning av sådan boutredningsman eller testamentsexekutor, som ej är delägare, vare han utan särskilt förordnande skiftesman, såframt ej annan förut blivit därtill utsedd.

6 §.

Finnes skiftesman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, varde han entledigad, då det begäres av någon, vars rätt är av skiftet beroende, eller förhållandet eljest varder kunnigt.

7 §.

Innan rätten meddelar beslut, som avses i 5 eller 6 §, skola delägarna genom särskilda meddelanden av rätten eller domaren erhålla tillfälle att yttra sig. Där det provas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till skiftesman utan att han därtill samtyckt eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

8 §.

Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt till förrättningen kalla delägarna. Vid förrättningen skall han lämna dessa det biträde, som finnes erforderligt.

Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som av honom underskrives. Skifteshandlingen skall ofördröjligen delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han, vid talans förlust, inom tre månader efter delgivningen instämma övriga delägare till rätten. I mål, som nyss är sagt, äge rätten inhämta yttrande av skiftesmannen, så ock till honom återförvisa ärendet.

9 §.

Skiftesman äge av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader.

7 KAP.

Om avtal angående sammanlevnad i oskiftat dödsbo.

1 §.

Hava, vid samförvaltning av dödsbo, delägarna överenskommit att leva samman i oskiftat bo, gälle, i den mån ej annat föranledes av avtalet, om förvalt-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

ningens handhavande och boets företrädande vad i 1 kap. 1 § sägs; och skall vad i 3, 4 och 6 §§ samma kapitel är stadgat äga motsvarande tillämpning.

2 §.

Såvitt avkastningen ej skall användas till bekostande av gemensam hushållning eller eljest för gemensam räkning, vare envar delägare berättigad att efter varje kalenderårs utgång fordra delning av behållen avkastning.

3 §.

Har ej tid fastställts för beståndet av avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, vare avtalet gällande tills tre månader förflutit, sedan det blivit av någon delägare hos de övriga uppsagt. Samma lag vare, där vid avtal gällande för bestämd tid sammanlevnaden fortsatt efter den tidens utgång.

4 §.

Träder efterlevande make, som deltagit i avtalet, i nytt gifte, eller dör delägare och efterlämnar han såsom dödsbodelägare någon, som ej deltagit i avtalet, skall detta, om uppsägning sker inom fyra månader därefter, upphöra att gälla tre månader efter uppsägningen.

Där förmyndare eller god man deltagit i avtalet, skall vid förmynderskapets eller godmanskapets upphörande rätt till uppsägning, som i första stycket sägs, tillkomma den, å vars vägnar avtalet slutits.

5 §.

Har, efter det avtal om sammanlevnad i oskiftat bo slutits, väsentlig ändring inträtt i de förhållanden, som därvid voro avgörande, eller finnes avtalet av annan särskild orsak ej böra äga bestånd, må rätten på delägares talan förklara, att avtalet skall upphöra att gälla.

Om hävande av avtal, vars fortsatta bestånd medför äventyr för omyndig delägare eller den, för vilken god man är förordnad, är särskilt stadgat.

6 §.

Förordnas om boets avträdande till förvaltning av boutredningsman, vare avtal om sammanlevnad i oskiftat bo förfallet. Ej må sådant förordnande meddelas på ansökan av delägare.

8 KAP.

Om dödförklaring.

1 §.

Är någon borta och hava sedan han veterligen sist var vid liv förflutit tio år eller, där han skulle vara över sjuttiofem år gammal, fem år, må ansökan

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

göras om hans dödförklaring. Befann sig den bortovarande i livsfara, då han veterligen senast var i livet, må ansökan ske efter det tre år förflutit.

2 §.

Ansökan om dödförklaring göres av den bortovarandes make, arvinge eller annan, vars rätt kan av dödförklaringen bero, och ingives till rätten i den ort, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, till Stockholms rådstuvurätt.

3 §.

Över ansökningen höre rätten den bortovarandes inom riket vistande make och närmaste fränder, annan, som kan antagas senast haft underrättelse om den bortovarande, ävensom kyrkoherden och allmänna åklagaren i den ort, där han senast ägt hemvist inom riket.

4 §.

Är sådan tid förfluten, som i 1 § sägs, och utrönes ej, att den bortovarande avlidit, utfärde rätten kungörelse om ansökningen med kallelse å honom att senast å viss dag, som ej må sättas tidigare än ett år därefter, anmäla sig hos rätten eller å landet domaren. Kungörelsen skall även innehålla anmaning till envar, som kan lämna upplysning i ärendet, att inom samma tid giva det rätten eller domaren tillkänna.

Genom rättens försorg skall kungörelsen ofördröjligen införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten, så ock avsändas till pastorsämbetet i den församling, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, för uppläsande i kyrkan så snart ske kan.

5 §.

Nu har den i kungörelsen fastställda dagen tilländagått; är sådan tid förfluten, som i 1 § sägs, och vet man ej, att den bortovarande avlidit, förklare rätten, att han skall anses för död; och skall han antagas hava avlidit, i fall som i 1 § första punkten sägs vid utgången av den månad, då tid som nyss angivits tilländagick, samt i fall enligt andra punkten i samma paragraf å den dag eller, om dagen ej är känd, vid utgången av den månad, då livsfaran inträffade. I rättens beslut skall angivas, vilken dag sålunda är att för dödsdag antaga.

6 §.

Då enligt lag tid skall räknas från dödsfall, varde, där dödförklaring skett, tiden räknad från det beslutet vann laga kraft.

7 §.

Finnes den dödförklarade sedermera vara vid liv, bäre envar, som i följd av dödförklaringen tillträtt egendom, den åter. Samma lag vare, där den död-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

förklarade finnes hava avlidit å annan tid än den, som för dödsdag antagits, och med hänsyn därtill annan är berättigad till kvarlåtenskapen.

Har egendom, som skall återbäras, blivit till annan överlåten, vare jämväl denne återbäringsskyldig, där han ej var i god tro, då han åtkom egendomen.

Då egendom återbäres, skall ock gäldas ränta eller avkomst för tiden efter det innehavaren vann kunskap, att annan ägde bättre rätt till egendomen, eller stämning blev honom delgiven. Har han för egendomen haft nödig kostnad, skall den ersättas; nyttig kostnad varde ock ersatt, där den ej var gjord å tid som nyss sagts.

L a g

angående införande av lagen om boutredning och arvskifte.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den nu antagna lagen om boutredning och arvskifte skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1934.

I fråga om dödsbo efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning.

2 §.

Genom nya lagen upphävas:

9, 11, 12, 13 och 18 kap. ärvdabalken;

förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo;

förordningen den 18 september 1862, huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse;

förordningen den 27 november 1854, huru förhållas bör med egendom, som tillhört den, vilken längre tid varit borta, utan att låta höra av sig;

tillika med de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av vad sålunda upphävda lagrum innehålla eller tillägg därtill;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Vad för vissa städer enligt äldre lag gäller om borgmästares och råds befattning med bouppteckningars upp-

4 §.

Vad för vissa städer enligt äldre lag gäller om borgmästares och råds befattning med bouppteckningars upp-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

rättande skall äga tillämpning vid dödsfall, som inträffar före utgången av år 1938. Konungen äger på framställning av sådan stad förordna, att den äldre lagen skall jämväl därefter tillsvidare eller för viss tid gälla för den staden, dock att särskild boupp-teckningsavgift ej i något fall skall erläggas, där dödsfallet inträffat efter nämnda års utgång.

Närmare bestämmelser angående framställning, som i första stycket sägs, meddelas av Konungen.

5 §.

Har ansökan om dödförklaring gjorts, innan nya lagen trätt i kraft, skall ärendet handläggas och avgöras enligt äldre lag.

6 §.

Vad i nya lagen är stadgat om förordnande av boutredningsman och av skiftesman skall gälla, ändå att *av-låtaren avlidit* före lagens ikraftträdande. Samma lag vare med avseende å nya lagens regler om särskilda åtgärder till skydd för legat eller ändamålsbestämmelse samt om talan å fullgörande av ändamålsbestämmelse.

Har boutredningsman eller skiftesman förordnats, skall *i fråga om åtgärder, som därefter vidtagas*, nya lagen i allo lända till efterrättelse.

6 §.

Vad i nya lagen är stadgat om förordnande av boutredningsman och av skiftesman skall gälla, ändå att *döds-fallet inträffat* före lagens ikraftträdande. Samma lag vare med avseende å nya lagens regler om särskilda åtgärder till skydd för legat eller ändamålsbestämmelse samt om talan å fullgörande av ändamålsbestämmelse.

Har boutredningsman eller skiftesman förordnats, skall nya lagen i allo lända till efterrättelse.

7 §.

Var den döde gift och ägde äldre giftermålsbalken tillämpning å makarnas förmögenhetsförhållanden, skola vid nya lagens tillämpning följande särskilda bestämmelser gälla.

1 mom. Den avlidna makens dödsbodelägare hava att förvalta samfällid egendom och den avlidnes enskilda egendom, så ock efterlevande makens enskilda egendom, såvitt denne ej ägde råda däröver. Har skifte ägt rum mellan makarna, vare efterlevande maken ej dödsbodelägare, där han ej är arvinge eller universell testamentstagare.

2 mom. Avträde till konkurs skall omfatta all egendom i makarnas bo. Samma lag vare i fråga om avträde till förvaltning av boutredningsman, vilket meddelas på begäran av borgenär.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Sker eljest avträde till förvaltning av boutredningsman, skall förvaltningen omfatta all egendom i makarnas bo, dock att efterlevande maken äger under sin förvaltning behålla enskild egendom, varöver han ägde råda, därest förbehåll göres före beslutet om egendomsavträde. Har sådant förbehåll gjorts, skall det i beslutet angivas.

Uppgörelse, som i 2 kap. 11 § andra stycket nya lagen avses, vare ej gällande, med mindre den biträdes av efterlevande maken.

3 mom. I bouppteckningen efter den döde skall anteckning ske av egendom och gäld i makarnas bo. Egendomen skall värderas; dock vare värdering ej erforderlig med avseende å efterlevande makens enskilda egendom, där ej efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare, som äger efter maken taga andel i boet. Vad i 3 kap. 5 § nya lagen stadgas om förskott av efterlevande makens giftorättsgods skall gälla förskott, som givits av samfällid egendom.

4 mom. Vad i 4 kap. nya lagen sägs om den dödes egendom och gäld skall äga tillämpning å egendom och gäld i makarnas bo, såvitt ej annat föranledes av vad nedan är stadgat.

5 mom. Varder all egendom i makarnas bo i laga tid avträdd till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs, vare efterlevande maken fri från gäld, varför hans enskilda egendom ej svarar. Änka njute ock för framtiden befrielse från övrig gäld, som under äktenskapet tillkommit, utan så är att hon själv ådragit sig gälden i och för handel eller annan rörelse, som hon med mannens bifall idkat, eller gälden utgöres av böter eller skadestånd för brottslig gärning.

För gäld, som avses i 11 kap. 5 § äldre giftermålsbalken, vare änka, evad egendomsavträde sker eller ej, ansvarig allenast med egendom, varöver hon ägde råda vid mannens död eller, om hon vunnit boskillnad, vid den tid denna söktes. Dör hustru och finnes i boet gäld, som nyss sagts, vare dödsbodelägarerna, där egendomsavträde ej sker, för den gäld ansvariga endast med egendom, varöver hustrun ägde råda vid dödsfallet eller, om hon vunnit boskillnad, vid den tid denna söktes.

6 mom. Sker skifte av makarnas bo, innan sådan gäld blivit gulden, som då var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev bodelägarerna vederlig, svare de för den gälden. Vad nu är sagt skall ej äga tillämpning å gäld, som avses i 11 kap. 5 § äldre giftermålsbalken. Delägare, som vid skifte fått sig tillagd egendom, varmed hustrun svarade för sådan gäld, vare dock därmed för gälden ansvarig.

7 mom. Är boet avträtt till konkurs och vill delägare å någondera sidan undanskifta egendom, göra därom skriftlig ansökan inom den för bevakning av fordringar utsatta tid.

Sådan ansökan skall ingivas i två exemplar; har den ingivits i allenast ett exemplar, besörje konkursdomaren avskrift av ansökningen, och gälde delägare, som gjort ansökningen, lösen för avskriften.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Sedan delägarna å andra sidan samt borgenärerna, på sätt i konkurslagen om granskning av bevakade fordringsanspråk sägs, erhållit tillfälle att i frågan yttra sig, varde ansökningen efter lag av rätten bedömd, ändå att jäv däremot ej gjorts.

Om undanskiftande för gäld, som bevakats efter utgången av den i första stycket nämnda tid, lände till efterrättelse vad i 29 § lagen den 1 juli 1898 om boskillnad finnes stadgat.

Göres jäv mot ansökan om undanskiftande, skall rättens ombudsman, sedan han erhållit det ena exemplaret av jävsskriften, ofördröjligen till sökanden, där hans adress är känd, med posten översända avskrift av jävsskriften, så ock erinran om tid och ställe för det i 108 § konkurslagen omförmälda borgenärs-sammanträde. Varder, sedan sådan ansökan inkommit, efterbevakning gjord, underrättade konkursdomaren sökanden om innehållet av den i anledning av efterbevakningen utfärdade kungörelsen.

Vad i lagen om boskillnad är stadgat rörande försäljning av egendom, som endera sidan äger undanskifta, så ock om betalningsrätt för vederlagsfordran gälle även i fall, varom nu är sagt.

8 mom. Innan arvskifte förrättas, tage efterlevande maken fördel av bo oskiftet och därefter sin giftorätt i boet.

9 mom. Avtal om sammanlevnad i oskiftat bo skall, där ej annat överenskommit, avse all egendom i makarnas bo.

L a g

angående ändring i 12 och 13 kap. giftermålsbalken.

Häri genom förordnas, att 12 kap. 2, 3 och 5 §§, sistnämnda lagrum i nedan angivna del, samt 13 kap. 1 § giftermålsbalken skola hava följande ändrade lydelse:

12 KAP.

2 §.

Emot dödsbodelägares bestridande må bodelning ej äga rum, innan all veterlig gäld, för vilken den döde svarade, blivit gulden eller delägaren fritagits från ansvar för gälden eller medel till dess betalning satts under särskild vård. Har den dödes egendom blivit avträdd till konkurs, må bodelning städse äga rum utan hinder av delägares bestridande.

3 §.

Till dess bodelning sker, tage efterlevande maken del i förvaltningen av den dödes egendom efter vad i lagen om boutredning och arvskifte sägs.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 §.

Om det finnes erforderligt till betryggande av arvingars och universella testamentstagares rätt, skall giftorättsgods, varöver efterlevande maken enligt 4 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma dem, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess bodelning skett; dock må sådant avskiljande ej mot efterlevande makens bestridande äga rum, såvida han ställer säkerhet, som av rätten godkännes.

Vid — — — utgifter.

13 KAP.

1 §.

Bodelning i anledning av boskillnad, äktenskaps återgång, hemskillnad, äktenskapsskillnad eller ena makens död skall förrättas med iakttagande av bestämmelserna i detta kapitel; och skall vid bodelningen vad som finnes stadgat om arvskiftes form, förordnande av särskild skiftesman samt dennes eller boutredningsmans befattning med skifte äga motsvarande tillämpning.

Vad i detta kapitel sägs om make skall, när make är död, tillämpas beträffande hans arvingar och universella testamentstagare, såvida ej annorlunda stadgas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Har boskillnad eller hemskillnad ägt rum eller äktenskap blivit upplöst, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande lända till efterrättelse, där ej fråga är om äktenskaps upplösning genom makes död och lagen om boutredning och arvskifte skall vinna tillämpning beträffande dödsboet.

Äro makars förmögenhetsförhållanden att bedöma enligt äldre giftermålsbalken, skall med avseende å skifte i makarnas bo gälla vad i denna lag sägs om tillämpning av reglerna om arvskiftes form, förordnande av särskild skiftesman samt dennes eller boutredningsmans befattning med skifte.

L a g**angående ändring i 2 och 9 kap. lagen om arv.**

Med upphävande av 17 kap. 6 § ärvdabalken, förordnas härigenom, att 2 kap. 1 och 5 §§ lagen om arv, sistnämnda lagrum i nedan angivna del, samt 9 kap. 5 § samma lag skola hava följande ändrade lydelse:

2 KAP.

1 §.

Var arvlåtaren gift och lämnar ej efter sig bröstarvinge, tillfalle kvarlåtenskapen maken. Lever vid makens död den först avlidnes fader, moder, syskon

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller syskons avkomling, äge de, som då äro närmast till arv efter den först avlidne, taga hälften av efterlevande makens bo, där ej nedan annorlunda stadgas. Ej må efterlevande maken genom testamente förordna om vad sålunda skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

5 §.

Vid — — — lott.

I — — — stadgat.

Om dödsboets förvaltning och ansvar för den dödes gäld är stadgat i lagen om boutredning och arvskifte.

9 KAP.

5 §.

Vill arvinge, utan att tillträda arvet, göra sin rätt därtill gällande, skall han anmäla sitt anspråk hos god man, om sådan förordnats att bevaka hans rätt, eller hos var dödsbodelägare, som tillträtt arvet, eller ock, om skifte ej skett, hos den, som sitter i kvarlåtenskapen. Anmälan må öck göras hos rätten eller på landet hos domaren.

Tillkännagivande om anmälan skall göras av god man hos rätten eller domaren och av domaren å nästa rättegångsdag hos rätten. Om anmälan, som gjorts eller tillkännagivits hos rätten, skall genom dess försorg med posten underrättelse översändas till övriga dödsbodelägare, vilkas namn och vistelseort äro upptagna i bouppteckningen efter arvlåtaren eller eljest kända för rätten.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om boutredning efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej utredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskifte.

Lag

angående ändring i lagen den 8 juni 1928 (nr 281) om allmänna arvsfonden.

Häri genom förordnas, att 3 samt 7—11 §§ lagen den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden skola, förstnämnda paragraf i nedan angivna del, hava följande ändrade lydelse:

3 §.

Fondens rätt till egendom, som i 1 § sägs, skall bevakas av kammaradvokatfiskalsämbetet; och äge ämbetet tala och svara i mål, som röra fonden.

Behörig — — — hemvist.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

7 §.

Finnes, då dödsfall inträffar, ej annan arvinge än fonden eller är fonden universell testamentstagare, skall det hos rätten anmälas av den, som har boet i sin vård, och nämne rätten, när sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, god man att vid boutredningen företräda fonden. Prövas denne ej vara lämplig för uppdraget, varde han av rätten entledigad.

Det åligger kammaradvokatfiskalsämbetet att övervaka, att gode mannen behörigen fullgör sina skyldigheter.

8 §.

Lös egendom, som tillfallit fonden, skall av gode mannen försäljas å offentlig auktion, där ej kammaradvokatfiskalsämbetet efter framställning från gode mannen annat medgiver. Fordringar må dock försäljas allenast i den mån de ej kunna indrivvas. Om försäljning av fast egendom, som tillfallit fonden, gäller vad med avseende å kronans fasta egendom är i allmänhet stadgat.

För indrivning av fordran, som tillfallit fonden, äge gode mannen anhängigöra och utföra talan utan bemyndigande av kammaradvokatfiskalsämbetet.

Äro genom testamente särskilda föreskrifter lämnade, skola dessa lända till efterrättelse.

9 §.

Om god man skall i tillämpliga delar gälla vad om syssloman är stadgat.

10 §.

Har egendom, vilken ej utgöres av penningar, såsom legat eller gåva tillfallit fonden, skall lämplig person förordnas att omhändertaga och försälja egendomen, och skall vad i 7—9 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Har egendom i dödsbo, vilken förvaltats av god man, som i 11 kap. 4 § lagen om förmynderskap sägs, efter preskription av rätt att taga arv eller testamente eller ock eljest tillfallit fonden, vare han pliktig fullgöra vad enligt 8 § första stycket åligger god man, som där avses.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om boutredning efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej utredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvsifte.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g**angående ändring i 2 och 3 kap. lagen om testamente.**

Härigenom förordnas, att 2 kap. 4 § och 3 kap. 9 § lagen om testamente, förnämnda lagrum i nedan angivna del, skola hava följande ändrade lydelse:

2 KAP.**4 §.**

Till — — — syskon.

Ej må någon tagas till vittne vid förordnande till honom själv, hans make eller någon, vilken med honom är i skyldskap eller svägerlag, som nu är sagt. Förordnande att vara testamentsexekutor medföre dock ej hinder att vara vittne.

Skall — — — vittnesjäv.

3 KAP.**9 §.**

Är ändamålsbestämmelse meddelad beträffande egendom, som tillkommer viss arvinge eller testamentstagare, åligge det denne att verkställa förordnandet. I andra fall skall ändamålsbestämmelse verkställas av oskifto.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Vad äldre lag innehåller om skyldighet för universell testamentstagare att fullgöra ändamålsbestämmelse skall fortfarande gälla i fråga om dödsboförvaltning, å vilken lagen om boutredning och arvskifte icke äger tillämpning.

L a g**angående ändring i 7 kap. lagen om förmyndarskap.**

Härigenom förordnas, att 7 kap. 2, 3 och 4 §§ lagen om förmyndarskap, 2 och 3 §§ i nedan angivna delar, skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Förmyndare — — — erforderligt.

Mot borgenär i dödsboet eller annan, vars rätt är av utredningen beroende, står förmyndaren, såvitt angår skada genom hans åtgärd eller försummelse, i ansvar efter vad i lagen om boutredning och arvskifte stadgas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

Förmyndare må ej för omyndig delägare i dödsbo sluta avtal om sammanlevnad i oskiftat bo utan överförmyndarens samtycke.

Visar — — — tilländagått.

Innan — — — ärendet.

4 §.

Slutes ej för omyndig delägare i dödsbo avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, skall förmyndaren tillse, att bodelning och skifte, så snart ske kan, för rättas. Samma lag vare, om dylikt avtal upphört att gälla. Har efterlevande make, som deltagit i avtalet, trätt i nytt gifte, skall förmyndaren uppsäga avtalet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om dödsbo efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej boutredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskifte.

Lag

angående ändring i 17 kap. handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 4 och 8 §§ handelsbalken, sistnämnda lagrum, vilket senast ändrats genom lag den 13 maj 1921 (nr 228), i nedan angivna del, skola hava följande ändrade lydelse:

4 §.

Är gäldbunden man död, och haver någon försträckt penningar, eller varor, till hans begravning; det skall först gäldas, sedan det gods avskilt är, som förr är sagt. Därefter den kostnad, som å egendomens uppteckning skäligen gjord är, sedan läkarelön, läkedom och föda under den dödas sista sjukdom, deras arvode, som honom däri skött hava, så ock borgenärs kostnad för gäldenärens försättande i konkurs eller för beslut om egendomens avträde till förvaltning av boutredningsman, betjänters och tjänstehjons lön för sista året, annan arbetares dagspenning eller avlöning, den där ej stått inne längre än sex månader efter förfallodagen, samt sådan begravningshjälp eller för de tre sista månaderna upplupen sjukhjälp eller livränta, som det enligt lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åligger gäldenären att utgiva. Vad nu är stadgat om förmånsrätt för arbetares avlöning äge ock tillämpning i avseende å skadestånd, som i händelse av obehörigt avske-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

dande eller arbetsavtals hävande må tillkomma arbetaren i stället för avlöning, som skulle med förmånsrätt utgått. Innestår hos arbetsgivare viss del av arbetares lön till säkerhet för arbetarens fullgörande av sina skyldigheter, äge arbetaren för sålunda innestående lön enahanda förmånsrätt som nu angående arbetares avlöning är sagd, evad fordringen stått inne längre eller kortare tid.

Därefter skall utgå arvode och kostnadsersättning till den, som enligt lag eller förordnande av rätten eller domaren förvaltad eller vårdad dödsbos egendom i delägarnas ställe eller biträtt vid boutredning eller arvsifte, så ock till den, som enligt lagen om ackordsförhandling utan konkurs förordnats till rättens ombudsman eller god man, därest det belopp, som skall utgå, bestämts efter ty i nämnda lag sägs.

8 §.

Sedan äge borgenär, för vars fordran lös egendom blivit i laga ordning i mät tagen, förmånsrätt till betalning ur den utmäta egendomen. Är den samma utmätt för fleras fordringar; have den, för vars fordran utmätning först verkställdes, företräde: har utmätning skett på en gång; äge var lika rätt. Har konkurs följt på ansökning, som gjorts inom en månad från den dag, då utmätning verkställdes, eller, där utmätningen skett för fordran, som tillkommer gäldenärens make, inom ett år från nämnda dag; äge den förmånsrätt, nu sagd är, ej rum. Då utmätning skett efter gäldenärs död, inom en månad från det bouppteckning förrättades eller tiden därför tilländagick, äge sådan förmånsrätt ej heller rum, där konkurs följer på ansökning, som gjorts inom sålunda stadgad tid eller, om på ansökning inom samma tid egendomen blivit avträdd till förvaltning av boutredningsman, inom en månad från det boutredningsman förordnades.

Har — — — rum.

Där — — — påstående.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om dödsbo efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej boutredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvsifte.

L a g

angående ändring i vissa delar av utsökningslagen.

Häri genom förordnas, dels att i 4 kap. utsökningslagen skall införas en ny paragraf av nedan angivna innehåll och betecknad såsom 88 a §, dels ock att 145, 155 och 157 §§ i samma lag, 155 § i nedan angivna del, skola hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

88 a §.

Är utmätning i död mans bo verkställd och hade borgenären ej panträtt i den utmäta egnaden eller rätt att den till säkerhet för sin fordran kvarhålla, må, innan en månad förflutit efter det bouppteckning förrättades eller tiden därför tilländagick eller, där boet står under förvaltning av boutredningsman, innan uppgörelse träffats angående borgenärernas förnöjande, egnaden ej försäljas, med mindre samtycke därtill lämnas av dem, som företräda dödsboet, eller ock egnaden är av beskaffenhet, som angives i 40 § första stycket.

145 §.

Varda alla borgenärer, vilkas rätt är av fördelningen beroende, så ock gäldenären ense huru fördelningen må ske; uppgöre förrättningsmannen i överensstämmelse därmed fördelningslängd; och varde därefter utdelning genast verkställd, där ej enligt 156 eller 157 § hinder möter.

155 §.

Vill — — — ske.

Har full betalning blivit borgenär tillagd, efter ty han yrkat eller, om hans fordran ej varit anmäld, enligt de här ovan stadgade grunder; då må, utan hinder av hans uteblivande från sammanträdet, de borgenärer, som äro tillstädes, överenskomma, att lyftning må ske utan pant eller borgen; och vare det gillt, där ej gäldenären det bestrider, eller hinder mot lyftningen möter jämlikt 156 eller 157 §.

157 §.

Är utmätning i död mans bo verkställd, må inom tid, som i 88 a § sägs, betalning ej utan samtycke av dem, som företräda dödsboet, verkställas till borgenär, som ej hade panträtt i den utmäta egnaden eller rätt att den till säkerhet för sin fordran kvarhålla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Har utmätning skett i dödsboet efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej boutredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskipfe.

L a g

om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 11 § rättegångsbalken skall hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Stämning å dödsbo varde delgiven den, som äger företräda boet. Äro flera gemensamt därtill behöriga, må stämningen delgivas någon av dem, delägare dock endast om han i boet sitter. *Har stämning sålunda delgivits delägare, svare denne var och en av de övriga för att han utan dröjsmål erhåller stämningen i besannad avskrift.*

Stämning å dödsbo varde delgiven den, som äger företräda boet. Äro flera gemensamt därtill behöriga, må stämningen delgivas någon av dem, delägare dock endast om han i boet sitter.

Delägare, som i boet sitter, äge mottaga stämning, ändå att boet ej står under delägarnas förvaltning.

Har stämning sålunda delgivits någon, som icke äger företräda boet eller ej är ensam därtill behörig, svare denne för att var och en, som äger företräda boet, utan dröjsmål erhåller stämningen i besannad avskrift.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om dödsbo efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej boutredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskitte.

Lag

angående ändring i vissa delar av konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 7, 8, 11, 33 och 97 §§ konkurslagen, 7, 8, 11 och 97 §§ i nedan angivna delar, skola hava följande ändrade lydelse:

7 §.

Vill gäldenär avträda sin egendom till konkurs eller vill borgenär påkalla gäldenärs försättande i konkurs, göre skriftligen ansökning därom hos konkursdomaren i den ort, där gäldenären bör inför domstol svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. Avser ansökningen dödsbos egendom, skall den göras hos konkursdomaren i den ort, där den döde bort svara i mål, som nyss sagts.

Konkursdomare — — — upptagas.

8 §.

Vid — — — boet.

Till dödsbodlägares ansökning om boets avträdande till konkurs skall fogas bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

därför. Är ej bouppteckning förrättad, lämnas trovärdig uppgift om delägarna ävensom upplysning om varje delägarers boningsort och postadress.

Har delägare ej fullgjort vad i andra stycket är stadgat, skall konkursdomaren förelägga honom viss tid därtill, vid äventyr att, där det felande ej är tillgängligt, då ärendet upptages till vidare behandling, ansökningen skall vara förfallen.

11 §.

Upptages — — — konkurs.

Har, i fall då dödsbo ej står under förvaltning av boutredningsman, ansökning om boets avträdande till konkurs icke gjorts av samtliga dödsbodelägare, utsatte konkursdomaren genast dag för prövning av ansökningen inom fjorton dagar från dess ingivande; och skall konkursdomaren därom utfärda kungörelse, som anslås å rättens dörr samt införes en gång i allmänna tidningarna och i tidning inom orten, så ock med posten avsända meddelanden genom rekommenderade brev till envar delägare, som ej underskrivit ansökningen, där kallelsen kan hinna komma honom till handa. Varder på framställning, som göres sist då konkursansökningen företages till prövning, boets egendom ställd under förvaltning av boutredningsman, vare konkursansökningen förfallen. I annat fall meddele konkursdomaren beslut om dödsboets försättande i konkurs.

33 §.

Har vid bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar gäldenären i märklig mån eftergivit sin rätt och är bodelningshandlingen ej ingiven till rätten tidigare än ett år innan konkursansökningen gjordes, gånge den bodelning på talan av konkursboet åter. Samma lag vare, om vid bodelningen egendom till skada för borgenärerna frångått gäldenären mot det att fordran å honom utlagts å hans lott; dock att i sådant fall vad i 29 § tredje stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning. Från gäldenärens make må återvinning enligt 28—32 §§ äga rum, ändå att åtgärd, som för varje fall avses, blivit företagen tidigare än i nämnda paragrafer sägs, dock ej, om den vidtagits mer än ett år innan konkursansökningen gjordes.

Där dödsbos egendom blivit avträdd till konkurs på ansökning, som gjorts inom en månad från det bouppteckning förrättades eller tiden därför tilländagick eller, om efter ansökning inom sålunda stadgad tid egendomen blivit avträdd till förvaltning av boutredningsman, inom en månad från det boutredningsman förordnades, skall, ändå att rätt till återvinning ej föreligger enligt vad förut i detta kapitel är sagt, avtal, som för dödsboet slutits till skada för borgenärerna, på talan av konkursboet återgå, om den, med vilken avtalet ingicks, hade skäligen anledning till antagande, att dödsboet var på obestånd. Har, efter dödsfallet, borgenär till skada för övriga borgenärer erhållit betalning eller fått utfäst pant till sig överlämnad, skall i konkursen vad nyss är sagt om återgång av avtal äga tillämpning. Är inteckning sökt i dödsboets egen-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

dom på grund av medgivande, som lämnats efter dödsfallet eller som av den döde givits för fordran, vid vars tillkomst sådan säkerhet ej betingats, och är ej fråga om inteckning, som inom den i 11 kap. 2 § jordabalken stadgade tid sökts för fordran, som där avses, skall, där konkurs inträffar såsom nyss sagts, städse gälla vad i 29 § är stadgat om inteckning.

97 §.

Gäldenär — — — kronor.

Vid — — — honom.

Har dödsbos egendom avträtts till konkurs, skall underhåll njutas tills tre månader förflutit från dödsfallet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om dödsbo efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning; dock skall nya lagen tillämpas, där boutredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskifte, med iakttagande likväl i fråga om konkursbos rätt att återvinna egendom, som frångått dödsbo, innan nya lagen sålunda vinner tillämpning därå, att motsvarande bestämmelser i äldre lag skola tillämpas, om enligt den lagen, men ej enligt nya lagen, frihet från klander äger rum.

L a g

**angående ändrad lydelse av 7 § 1. lagen om nya konkurslagens
införande och vad i avseende därå skall iakttagas.**

Härigenom förordnas, att 7 § 1. lagen om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

Borgenär — — — råda.

Där efter makes död konkursansökning göres av delägare i dödsboet, skall vid tillämpning av 11 § andra stycket nya lagen ansökningen vara förfallen allenast om efter framställning, som där sägs, all egendom i makarnas bo varder ställd under förvaltning av boutredningsman.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

angående ändring i förordningen den 4 mars 1862 (nr 10) om tioårig preskription och om årsstämming.

Härigenom förordnas, att överskriften till förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming samt §§ 9, 11—17 och 20 samma förordning skola hava följande ändrade lydelse:

Förordning om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer.

§ 9.

Nu vill efterlevande make, arvinge eller testamentstagare, sedan laga bo-uppteckning skett, säker vara, att icke okända fordringar sig yppa; äge då att hos rätten, varunder den dödes bo i konkursmål hörer, begära kallelse å hans okända borgenärer. Står boet under förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, äge denne ock begära kallelse, som nu är sagt. Var den döde gift, må kallelse sökas jämväl å den efterlevandes okända borgenärer vid den rätt, som har att upptaga fråga om hans försättande i konkurs. Då kallelse, varom nu är stadgat, sökes, skall sökanden ingiva förteckning på alla de borgenärer, som veterliga äro.

§ 11.

Då kallelse är så sökt, som i 9 § sägs; utfärde rätten offentlig stämning å okända borgenärer, att sist före klockan tolv å viss dag, näst efter sex månader, giva sina fordringar skriftligen eller muntligen an: är boet å landet, och äskas ej urtima ting; då må inställelsen utsättas till det lagtima ting, som näst efter sex månader infaller. Stämningen varde å rättens dörr anslagen sex månader före inställelsedagen och i allmänna tidningarna kungjord tre gånger, första gången fem och tredje gången sist två månader innan den dag inträffar. Kronans ombudsman i orten och alla inländska borgenärer, som å den i 9 § omförmälda förteckning upptagna äro, skola om stämningen särskilt under-rättas; och foge rätten eller domaren anstalt, att sådan underrättelse varder, minst en månad före inställelsedagen, dem meddelad.

§ 12.

Uraktlåter borgenär, den där ej finnes upptagen å omförmälda förteckning, att sin fordran å den i kallelsen utsatta inställelsedagen angiva, och har han den ej heller förut angivit, have sin talan förlorat emot gäldenär, som ej visas hava före inställelsetiden ägt, eller å nämnda tid erhållit vetskap om fordringens tillvaro: och vare gäldenär, som för sådan fordran sökes, pliktig, där borgenär det äskar, med ed betyga, att den fordran ej var honom känd före inställelsetidens utgång: brister han åt eden, eller styrkes annorledes, att han om fordringen ägt kunskap, som sagt är; betale då sin andel i gälden.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Är kallelse å okända borgenärer av förmyndare tagen för person, som till myndiga år kommit, men blivit under förmyndare ställd; då have ock borgenär, varom nu nämnt är, sin talan förlorat, där ej förmyndaren visas hava om fordringen ägt eller erhållit vetskap, såsom förut är sagt.

§ 13.

Äro flera gäldenärer, de där, en för alla och alla för en, betalningsskyldighet sig iklätt, och har kallelse å någonderas borgenärer ågått; då äge var av de andra gäldenärerna, lika med borgenären, att fordringen bevaka, ändå att den ej blivit förut hos någondera utsökt.

§ 14.

Är borgenärs fordran intecknad i fast egendom eller i tomträtt eller i vattenfallsrätt eller i fartyg, eller har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom; njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning, ändå att han ej, efter kallelse å okända borgenärer, sin fordran angiver. Om rätt till kvittning för genfordran vare ock lag som i 7 § sägs, ändå att den fordran ej blivit efter sådan kallelse angiven.

§ 15.

Utan hinder av kallelse å okända borgenärer må borgenär under anslagstiden sin fordran utsöka.

§ 16.

Utsöker ej borgenär sin fordran då kallelse å okända borgenärer utfärdad blivit; have gäldenär, sedan inställelsedagen förbi är, den rätt, som i 6 § stadgas.

§ 17.

Varder egendom till konkurs avträdd före inställelsedag, som i kallelse å okända borgenärer utsatt är, och har borgenär, före nämnda dag, till konkursdomaren givit bevakningsinlaga i konkursen in, på sätt i konkurslagen stadgas; vare ej pliktig att sin sålunda bevakade fordran jämväl efter sådan kallelse anmäla. Samma lag vare, där före den i kallelsen utsatta inställelsedag offentlig ackordsförhandling inletts och borgenär före nämnda dag anmält sin fordran, på sätt i lagen om ackordsförhandling utan konkurs är stadgat.

§ 20.

För fordran hos bank eller allmänt penningverk, efter sedel eller annan löpande förbindelse, som tryckt eller graverad utgives, gälle ej vad om tioårig preskription eller bevakning efter kallelse å okända borgenärer nu sagt är, utan lände till efterrättelse vad därom särskilt är stadgat. Samma lag vare angående medel, som blivit insatta i rikets ständers bank eller riksgäldskontor, eller under annan allmän vård.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Vad i lag eller särskild författning är sagt om årsstämming skall gälla kallelse å okända borgenärer.

Såvitt enligt övergångsbestämmelse till lagen den 11 juni 1920 (nr 425) angående ändrad lydelse av §§ 9 och 10 i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming förut gällande lag fortfarande är tillämplig, skall § 9 hava följande ändrade lydelse:

Nu vill efterlevande make, arvinge eller testamentstagare, sedan laga bouppteckning skett, säker vara, att icke okända fordringar sig yppa; äge då att hos rätten, varunder boet i konkursmål hörer, begära kallelse å dess okända borgenärer, och give in förteckning på alla dem, som veterliga äro. Står boet under förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, äge denne ock begära kallelse, som nu är sagt.

Lag

om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom.

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom, sistnämnda paragraf i nedan angivna del, skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Lagfart skall sökas å landet sist vid det lagtima ting, som infaller näst efter sex månader, och i stad inom tre månader sedan fånget skedde; dock att, i fråga om bolagsmans andel i bolags samfällda gods, skyldigheten att lagfara inträder först då bolagsmannens andel utbrytes; och skall för arvinge eller universell testamentstagare tiden för lagfarts sökande räknas, där för lottens bestämmande bodelning eller skifte erfordras, från det dylik förrättning hölls eller av skiftesman verkställt skifte blivit ståndande, men i annat fall från det bouppteckningen avslutades. För testamentstagare skall tid för lagfarts sökande icke i något fall börja löpa, innan testamentet blivit ståndande.

4 §.

Den, som söker lagfart, skall för rätten uppvisa sin fångeshandling; och låte rätten handlingen eller den del därav, som angår fånget och villkoren därför, offentligen uppläsas och i lagfartsprotokollet införas. Då lagfart första gången sökes å egendom, som innehaves såsom fideikommiss, varde fideikommissbrevet till alla delar i protokollet infört. Sökes lagfart för dödsbo med

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

avseende å egendom, som tillhört den döde, uppvisas inregistrerad bouppteckning efter honom.

Skall — — — andra.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Lag

om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden, vilket lagrum senast ändrats genom lag den 25 april 1930 (nr 113), skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

Över följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nämligen: ett över lagfarter med fång av fast egendom; ett över inteckningar i sådan egendom; ett över inskrivningar av tomträtt samt av fång till sådan rätt, in-teckningar i tomträtt, inskrivningar av vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt, så ock över in-teckningar i vattenfallsrätt (tomträttsprotokoll); ett över ärenden angående förmynderskap och godmanskap (förmynderskapsprotokoll); ett över äktenskapsförord; samt ett över bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, åtgärder, som avses i 9 kap. lagen om arv och 8 kap. lagen om testamente, förordnande eller entledigande av god man, varom för-mäles i lagen om allmänna arvsfonden, samt avhandlingar om lösöreköp (bouppteckningsprotokoll).

För — — — döde.

Vid — — — drives.

Hos — — — infört.

Har — — — anmärkt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om boutredning efter den, som avlidit, innan nya lagen trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning, där ej utredningen skall verkställas enligt lagen om boutredning och arvskitte.

B) att den i anledning av förevarande proposition väckta motionen, i den mån den ej kan anses besvarad genom utskottets hemställan under A), icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 31 mars 1933.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck*, *Norling*, *Larson* i Lerdala, *Svenson* i Eskhult, *Bissmark* och *Ehrnberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Linnér**, *Lindqvist* och *Sjögren*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Rimforsa, *Olsson* i Mellerud, *Johanson* i Huskvarna* och *Johansson* i Bro.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer :

1) *Vidkommande förslaget till lag om boutredning och arvskifte 3 kap. 5 §:*

av herrar *Anderson* i Hägelåkra och *Johanson* i Huskvarna, som anfört:

Enligt vår åsikt böra icke andra uppgifter ovillkorligen krävas i bouppteckning än sådana, som äro nödvändiga av hänsyn till beskattningen eller boets lagliga fördelning mellan delägarna.

Med denna utgångspunkt finna vi den i 3 kap. 5 § tredje stycket givna bestämmelsen om viss uppgiftsplikt, där bland delägarna finnas laglotsberättigade, böra göras beroende av att dödsbodelägare funnit sig böra taga i anspråk dylik uppgiftsskyldighet. Vi hemställa följaktligen,

att 3 kap. 5 § tredje stycket måtte erhålla följande lydelse:

Är — — — skall, därest någon delägare därom framställt yrkande, i bouppteckningen — — — villkor.

2) *Vidkommande förslaget till lag om boutredning och arvskifte 4 kap.:*

av herrar *Anderson* i Hägelåkra, *Norling*, *Svenson* i Eskhult, *Bissmark*, *Ehrnberg* och *Johansson* i Bro, vilka hemställt, att 1, 2 och 15 §§ nämnda kapitel måtte erhålla följande lydelse:

1 §.

Varder — — — veterlig.

Yppas — — — gälden.

Har ansökan om egendomsavträde skett senare än i första stycket sägs, vare delägarna fria från ansvar jämväl för gäld, som var dem veterlig en månad före ansökningsdagen, där de till boet utgiva det belopp, varmed den gälden överstiger värdet av den avträdde egendomen och eljest tillgängliga medel.

2 §.

Har egendomsavträde skett efter ansökan, som ingivits senare än en månad efter det bouppteckningen förrättades, skall delägare, där borgenär det begär, med ed fästa, att gäld, som yrkandet avser, ej var honom veterlig en månad före ansökningsdagen. Gitter han ej gå eden, vare så ansett, som hade den gälden varit honom tidigare veterlig.

15 §.

Häftar delägare i ansvar för gäld efter den döde, den ansvarighet gälle ock gäld, som efter dödsfallet ådragits boet; och skall förty belopp, som delägare har att utgiva jämlikt 1 § tredje stycket, innefatta vad som erfordras för täckning av gäld, vilken före egendomsavträdet ådragits boet.